№ 47

Opinia prasowa (illegible)

פרייז 20 גראשען

Lodzer Tageblat

לאָדזער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

דאָנערשטאָג, כ״ב אדר א׳ תרפ״ז | 24 lutego 1927 r. | צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג.

שאַרפע נאָטע פון ענגלאַנד צו די סאָוויעטען.

רעוואָלוציאָנערער טריבונאַל אין שאַנכאַי פער׳משפט צום טויט א גענעראַל.

נאָטע פון ענגלאַנד צו די סאָוויעטען

וועגען דער אַנטי־ענגלישער אַגיטאַציע אין כינע.

לאָנדאָן, 23. פעברואַר (פּאַט) די ענגלישע רעגירונג האָט היינט איבער־געגעבען דעם סאָוויעטישען שאַרזש־ד׳אפער אין לאָנדאָן א זעהר שאַרפע נאָטע, אין וועלכער עס ווערט קודם כל פעסטגעשטעלט, אַז די ענגליש־סאָוויעטישע בעציהונ־גען זענען ווײַט נישט קיין צופרידענשטעלענדע.

אין דער נאָטע ווערט אויך פעסטגעשטעלט, אַז די סאָוויעטען פיהרען אַנ׳ אַנטי־ענגלישע אַגיטאַציע און א פּראָפּאַגאַנדע פאַר א וועלט־רעוואָלוציע. גלײַכצײַטיג ווערט אָנגעוואָרפען מיט אויפרעגונג די ערקלערונגען פון די סאָוויעטען, אַז ענג־לאַנד זאָל זיך האָבען בעטייליגט אין א פערשווערונג געגען דער סאָוויעטישער ־ָרדנונג אין רוסלאַנד.

ווײַטער ווערט אָנגעוויזען אויף דער נישט ריכטיגקייט אין די שטעלען פון בוכאַרינ׳ס און ריקאָוו׳ס רעדעס, וואו זיי בעמיהען זיך צו בעווײַזען, אַז די סאָ־וויעטען פיהרען נישט אָן מיט דער אַנטי־ענגלישער בעוועגונג אין כינע.

אין א דעצידירטען און קאַטעגאָרישען טאָן ווארענט די נאָטע דער סאָוויעט־מאַכט, אַז עס זענען דאָ גרענעצען צו דער ענגלישער סבלנות און געדולד און אויב די סאָוויעטען וועלען זיך האַלטען בײַ זייער איצטיגער טאַקטיק וועט עס ברענגען צום איבעררײַסען פון ענגליש־סאָוויעטישען האַנדעלס־טראַקטאַט ווי אויך פון די נאָרמאַלע דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען.

רעוואָלוציאָנער־טריבונאַל אין שאַנכאַי

פער׳משפט א גענעראַל צום טויט.

שאַנכאַי, 23 פעבר. (א.וו.) געגנע־זאַל וואו־בער־פו איז צוזאַמען מיט זײַ־ן מיליטער ־ אַבטיילונגען איבערגעגאַ־נגען צו דער קאַנטאָנער רעגירונג. אין שאַנכאַי האָט זיך געגרינדעט א רעוואָ־לוציאָנער טריבונאַל פון 13 פערזאָן, ־רבײַטער, סטודענטן, פויער און 1 פרוי. דער טריבונאַל האָט פערמשפט צום טויט א גענעראַל צוליב דעם, וואָס ער האָט בעת׳ן קאַמף מיט׳ן קאַנטאָנער מיי־ליטער געראַפען צו הילף די ענגלישע קריגס־שיפען, א צווייטער גענעראַל איז פערמשפט געוואָרען צו 150 טויזענד דאָ־לאַר שטראַף.

איירָאפּא שטעהט פאַר רוסיש כינעזישע אינוואַזיע.

אַזוי אַלאַרמירט די רעכטע פּרעסע אין פראַנקרייך.

פּאַריז, 23 פעבר. (פּאַט) לעצטענס האָט די ענגלישע רעגירונג אונטערגענו־מען אַן אַקציע צו ווירקען אויף׳ן פראַנ־צויזישען קאַבינעט זיך אָבצוזאָגען פון דער ביז איצטיגער אויסוואַרטענדער שטעלונג מכּוח די געשעהענישען אין כינע. די רעכטע פראַנצויזישע פּרעסע האָט אויך אָנגעהויבען א קאַמפּאַניע, אַז פראַנקרייך זאָל אַרויסווײַזען מעהר אַק־טיוויטעט, ווײַל לויט זייער מיינונג שטעהט אייראָפּא פאַר א רוסיש־כינעזישע אינוואַזיע אין אייראָפּא.

קאָמוניסטישע דעלעגאַציע אין קאַנטאָן.

שאַנכאַי, 23 פעבר (א. וו.) קיין קאַנטאָן איז געקומען פון מאָסקווע א גרופּע קאָמוניסטען, צווישען וועלכע עס געפינט זיך אויך דער ענגלישער קאָמו־ניסט טאָם מאַן.

לאָנדאָן, 23 פעבר. (א. וו.) מען מעלדעט, אַז דער כינעזישער פּרעמיער מיניסטער פון דער פּעקינער רעגירונג, וועלינגטאָן קאָאָ האָט זיך ענטזאָגט אָפּ געגעבען אין דעמיסיע.

שאַנכאַי, 23 פעבר. (פּאַט) אויף דער טעריטאָריע פון די אויסלענדישע קאָנצעסיעס איז געלטען בעלאַגערונגס מצב. פאַרגעקומען קיין שום אינצידענטען. די פראַנצויזישע פּאָליציי בעקומט פער־שטאַרקונגען. די גענעראַלען פון דער צפון־אַרמעע גרייטען זיך פאַר צו פער־טיידיגען די שטאָט.

מיט ביקסען און האַנד־גראַנאַטען

געהט מען היינט אין אַמעריקאַ צו די וואַהל־אורנעם

ניו־יאָרק, 23 פעבר. (א. וו.) בעת די קאָמונאַלע וואַהלען אין אין טשיקאַגאָ געקומען צו זעהר ערנסטע צוזאַמענשטויסען. די נאַמען זענען גע־ווען פערפלייצט פון פּאָליציי און דעטעק טיווס אין פון א־ומפּאַהרענדע לאַסט־אויטאָמאָבילען מיט מאַשין־ביקסען, וועלכע האָבען געהאַלטען די אָרדנונג אין שטאָט. א סך וועהלער זענען געגאַנגען צו די וואַהל־אורנעם בעוואַפענט מיט ביקסען און האַנד־גראַנאַטען.

—0—

ווער האָט נעכטען געוווּנען אויף דער לאָטעריע.

50.000 זל.	נומער 72888.
15.000 זל.	— 28054.
10.000 זל.	— 41911 57757.
5.000 זל.	— 34193 52615.
3.000 זל.	— 30669 60410 75681.
2.000 זל.	— 47877 53692 69230 79332.
1.000 זל.	— 15918 19768 22475 33181 84042 35773 40750 48141 53350 55534.
600 זל.	— 13542 13957 30580 45523 50825 67030 69396 69848 72680 75055 77846.
500 זלאָט.	— 6533 6691 16962 29335 37869 37892 41765 44126 45480 46203 53964 56335 59556 60262 61493 70324 78 74.
400 זל.	— 127 861 2507 3069 5331 5939 6861 7603 8878 9079 9819 10628 11277 12808 13891 14046 14380 16301 17588 22455 23316 28019 29173 33558 33999 37224 40356 42225 42956 4[illegible]849 47954 48364 49022 4 086 49833 52490 52520 94285 56679 57266 58522 60015 62711 67 63 87088 67755 67832 68093 69203 69 70 70903 748[illegible]2 77294 78279 78645.

די טאַבעלע פון די געווינסען

אין פון די הר״ם קאַן מען יעדען טאָג גאַנץ אומזיסט איבערקוקען אין דער איינציגער, גרעסטער, עלטסטער און גליק־ליכסטער קאָלעקטור.

E. Lichtenstein i Ska

Warszawa, Marszałkowska 146.

אָדער אין איהרע אָבטיילונגען:

Bielańska 3

Królewska 43

Kr. Przedmieście 37

Nalewki 42

Filja w Lodzi

Piotrkowska 72

w gmachu Grand Hotelu.

בעמערקונג: לאָסען צו דער ערשטער קלאַס פון דער 15־טער מלוכה־לאָטעריע קען מען שוין בעקומען. די געווינסטע זענען פערגרעסערט פון 12 מיליאָן ביז 16 מיליאָן זלאָטעס. ס׳איז א גרויסע נאָכפראַגע. ס׳ועהט זיך פאַר א מאַנגעל אין לאָסען. מיר ראָטען זיך מקדים צו זײַן מיט׳ן קויפען די לאָסען. ס׳איז די העכסטע צײַט.

דאָס גרויסע געווינס 200,000 זל. אויפ׳ן נ׳ 57,918 איז געפאַלען אין אונזער קאָלעקטור.

די פירמע עקזיסטירט פון יאָהר 1835. קאָנטאָ פּ. ק. א. 9374

נעכטען אין 13־טען טאָג פון ציהונג פון דער V־טער קלאַס פון דער 14־טער מלוכה־לאָטעריע איז אַרויס בײַ אונז דאָס גרעסטע געווינס

50.000 זלאָט.

אויפ׳ן נומער 72.883

אין גליקס־ראָד געפונען זיך נאָך קאָלאָסאַלע געווינסען אין גליקליכען פאַל קען מען געווינען 400.000 זלאָטים. מיר רופען אַלע ווײַטער צו קויפען לאָסען צו דער איצטיגער V־טער קלאַס.

דאָס גליק שפּילט שטענדיג צו אונזערע קליענטען.

די גרעסטע, עלטסטע און גליקליכסטע קאָלעקטור

E. LICHTENSTEIN i S-ka

וואַרשאַ: מאַרשאַלקאָווסקאַ 116, ביעלאַנסקאַ 3, קרולעווסקאַ 43, קראַקאָווער פּערשטאַדט 37, נאַלעווקי 42

אָבטיילונג אין לאָדז

פּיעטריקאָווער 72 (נעבן דעם גראַנד־האָטעל)

די רעגירונג איז נישט מסכים

צו די פּראָיעקטען פון סיים וועגען זעלבסטפערוואַלטונגען

קאָנפליקט צווישען דער רעגירונג און דער אַדמינסטראַציע־קאָמיסיע פון סיים

וואַרשאַ, 23 פעבר. (פּאַט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער אַדמי־ניסטראַציע־קאָמיסיע בײַם סיים, האָט דער רעגירונגס ־ פערשטעהער ה׳ ווײַס־בראָד אָבגעגעבען אַן ערקלערונג, אַז די פּראָיעקטען וועגען דער וואַהל־אָרדינאַ־ציע צו די זעלבסט־פערוואַלטונגען, וואָס זענען אַרײַנגעטראָגען געוואָרען דורך די דעפּוטאַטען קאָנען בשום אופן נישט דינען אלס יסוד צו א מיטאַרבײַט פון דער רעגירונג און דער אַדמיניסטראַציע קאָמיסיע בײַם סיים.

די רעגירונג איז אין דער מיינונג, אַז דער איצטיגער סיים, וועלכער האַלט שוין בײַם פערענדיגען זײַן קאַדענץ, זאָל נישט קאָנען גרונטליך ערלעדיגען די פראַגע וועגען די זעלבסט־פערוואַל־טונגען אין איהר גאַנצען פערנעם. צו־ליב דעם, וואָס מען דאַרף לעת עתה א געוויסע רעגולירטע אָרדנונג אין די זעלבסט־פערוואַלטונגען יאָ אַרײַנפיהרען איז די רעגירונג דערפאַר, אַז עס זאָל אָנגענומען ווערען דער פּאָרשלאַג וועגען דעם אַזוי גערופענעם „קליינעם נאָ־וועל פון די זעלבסטפערוואַלטונגען“.

די קאָמיסיע האָט אָנגענומען א רעזאָ־לוציע, אין וועלכער זי נעמט נישט צו קענטניס די רעגירונגס־ערקלערונגען, אַז מען זאָל צוטרעטען צו דער ־דורכשמו־עסונג פון די אַזוי גערופענע „גרויסע געזעצען וועגען די זעלבסטפערוואַלטונ־גען.

ארץ־ישראל־וואַלוטע

ווערט איינגעפיהרט נאָך היינטיגען יאָהר.

לאָנדאָן, 23. פעברואַר (טעלעגר. דורך יט״א) אין פּאַרלאַמענט האָט פּאָל־קאָהניק קענוואָרטי אָנגעפרעגט דעם קאָלאָניען־מיניסטער, פאַרוואָס שריט די רעגירונג האָט בדעה אָנצונעהמען, כדי אויסצובעסערן די צושטאַנדען, וואָס הערשען אין׳ם קאַראַנטין אין חיפה, וואָס געפינט זיך אין שכנות פון די מאַלאַריע־זומפּ.

דער מיניסטער האָט געענטפערט, אַז איהם זענען די דאָזיגע צושטאַנדען נישט בעקאַנט, ער האָט אָבער געפאָדערט פון א״י צו צושיקען איהם מאַטעריאַ־לען וועגען דער פראַגע, וואָס דאַרפען בקרוב אָנקומען.

א צווייטער דעפּוטאַט האָט געפרעגט מיניסטער אַמערי, ווען ווערט איינגע־פיהרט ווערען אין א״י די נײַע וואַלוטע.

דער מיניסטער האָט דערויף געענטפערט, אַז די נײַע וואַלוטע, וואָס וועט בעשטעהן פון באַנקנאָטען און מטבעות וועט איינגעפיהרט ווערען אין הערבסט 1927 און זיי וועלען האָבען אויפשריפטען אין ענגליש, אַראַביש און העברעאיש.

עמיגראַציע־פּעסער קיין אורוגוואַי

ווערען נישט אַרויסגעגעבען.

וואַרשאַ, 23 פעבר. (פּאַט) דער מלוכה׳שער עמיגראַציע ־ אַמט מעלדעט אַז צוליב דער שלעכטער לאַגע אין אור־וגוואַי האָט מען אָבגעשטעלט דאָס אַרויסגעבען שײַנען אויף עמיגראַציע־פּע־סער אין דעם דאָזיגען לאַנד.

אַן׳אויסנאַהם איז נאָר געמאַכט גע־ווארען פאַר פאַמיליעס, וואָס קאָנען אויפווײַזען 300 דאָלאַר אונטער־הייראַטע מיט 150 דאָלאַר א חוץ די רייזע־הוצאות עס וועלען אויך בעקומען עמיגראַציע־פּעסער די פערזאָנען, וואָס האָבען אויס־פאַרערונגען פון זייערע פאַמיליעס אָדער פון אַרבײַטסגעבער.

אָרטאָדאָקסישע שול־קאָנפערענץ אין קאָוונאָ.

קאָוונאָ, 23 פעבר. (טעלעגראַפיש ווירד יט״א) דאָ איז געשלאָסען געוואָ־רען די אָרטאָדאָקסישע שול־קאָנפערענץ דער קולטוס־מיניסטער האָט פּערזענליך בעגריסט די קאָנפערענץ. די פיהרער פון „אגודת ישראל“ זענען פאָרגע־שטעלט געוואָרען פאַר׳ן ליטווישען מלוכה־פּרעזידענט און פּרעמיער.

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,

אַז אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעסורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס־פינאַנס־אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאַלאַניאַ“ אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטײַלט עצות און אָנווײַזונגען אין אַלע שטײַער־אָנגעלעגענהײַטען דורך ה׳ לעאָן שווייצער.

— איבערזעצונגען: האַנדעלס־ און פּריוואַט־קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. — פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאָנען מיט אײַגענע קאָסטען. מיטגלידער פון פּראָפעסיאָנעלע פעראײַנען צאָהלען 25% ביליגער.

Dr. med. Braun

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און ווענערישע קראַנקהײַטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָר־אויספאַל)

23 פּאָלודניאָוואַ 23

טעל. 40־26

נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוועגד.

Dr. med. STUPEL

12 SZKOLNA 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנק־הײַטען, מענער ־ שוואַכע, רענטגען ־ שטראַהלען און קוואַרץ־ליכט עלעקטראָ־טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6—9, פריער פון 12—3.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען־קראַנקהײַטען

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפ. 27־81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאַכט.

8016

דער מאָרגענדיגער פרייטאָג־נומער — פון — „לאָדזער טאָגעבלאַט“ וועט ערשײַנען אין א גרעסערן פאָרמאַט און ברענגען א גאַנצע ריי אַרטיקלען און פעליעטאָנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.

אַנאָנסען ווערען אָנגענומען היינט אַ גאַנצען טאָג.

רעדע פֿון סענאַטאָר ראָטענשטרייך אין דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סענאַט.

רעפֿאָרמירען די שטייערן, גרויסע קרעדיטען פֿאַר׳ן האַנדעל וועלען פֿאַרבעסערן דעם ווירטשאַפֿטל. מצב אין לאַנד

וואַרשא, 23 פֿעבר. (טעלעפֿאָניש) אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סענאַט איז באַהאַנדעלט געוואָרען דער בודזשעט פֿון האַנדעלס-מיניסטעריום.

דער רעפֿערענט סענ. ראָטענשטרייך (יודישע קאָלאָ) האָט אָנגעוויזען אויף דעם איינפֿלוס פֿון דער ווירטשאַפֿטלעכער פּאָליטיק אויף׳ן עקאָנאָמישען לעבען פֿון דער מלוכה און געזאָגט, אַז ער באַגריסט דעם פּראָטעקציאָניזם און די רעגלאַמענטאַציע פּאָליטיק, ער האָט אָנגעוויזען, אַז צוליב דער פֿאַלשער נישט אויסגעהאַלטענער פּאָליטיק פֿון האַנדעלס-דעפּאַרטאַמענט, איז דאַנציג געוואָרען די פֿערמיטלער-ין צווישען פּוילען און אויסלאַנד און דאָס האָט געבראַכט צו דער לאַגע וואָס גיט בלויז דער אויסלענדישער האַנדעל איז באַזונדערס נאָר דער אימפּאָרט טראָגט אויך דעם זעלבען כאַראַקטער.

דער קאָנטינגענט, וואָס איז באַשטימט געוואָרען פֿאַר עסטרייך און טשעכאָסלאָוואַקיען אויף אַרטיקלען פֿון ערשטען נויט-ליך און ווערען לגמרי דאָרט נישט אויסגעאַרבעט, ווי למשל, טיי, גומי א. א. און אַ צו הויכער.

דער רעדנער ווייזט אָן אויף דער זעהר ווילטיגער באַדייטונג פֿון אויסלענדישען מאַרק און ער באַמערקט, אַז די ביז איצטיגע קרעדיט-פּאָליטיק האָט אויסגעשלאָסען יעדע מעגליכקייט פֿון העכערען די אינלענדישע קאָנסומציע, דער האַנדעלס - מיניסטער דאַרף ווירקען אויף דער רעגירונג, אַז זי זאָל ענדליך צוטרעטען צו די שטייער-רעפֿאָרמען, און אַז באַנק פּאָלסקי זאָל באַרימקוויל-טיגען דעם האַנדעל ביי דער דיסקאָנטא. פּוילען — זאָגט ווייטער דער רעדנער — קען אָהן עקספּאָרט-קרעדיטען נישט קאָנקורירען אויף׳ן אויסלענדישען מאַרק. דערביי ווייזט דער רעפֿערענט אָן אויף דער טענדענץ פֿון דער דייטשער אינדוסטריע צו איזאָלירען פּוילען ווירטשאַפֿטליך, כדי זי זאָל בלייבען אַ לאַנד פֿון רויה-שטאָפֿען און נישט פֿון אינדוסטריע. פּוילען מוז שאַפֿען אַן׳אינסטיטוט צו פֿאָרשען די ווירטשאַפֿטליכע קאָניונקטור. צום סוף פֿון דער רעדע פֿאָדערט סען. ראָטענשטרייך מעהר פֿרייהייט פֿאַר׳ן יודישען האַנדווערק און פֿאַר׳ן סוחרים.

נאָך דער דיסקוסיע האָט דער האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען, אַז ער פֿערשטעהט גאַנץ גוט די ווילטיגע אויפֿגאַבע פֿון אינערליכען מאַרק פֿאַר דער ענטוויקלונג פֿון דער פּראָדוקציע און די רעגירונג וועט זיך באַמיהען מיט אַלע כחות אויפֿצילעבען דעם דאָזיגען מאַרק. איבער געהענדיג צום אימפּאָרט, ווייזט דער מיניסטער אָן, אַז אין פֿערגלייך מיט׳ן פֿערגאַנגענעם יאָהר איז דער אימפּאָרט געוואַקסען אויף גאַנצע הונדערט פּראָצענט. 94 פּראָצענט שטעלען מיט זיך פֿאָר אַזעלכע אַרטיקלען, וואָס מיר נויטיגען זיך אין די איבעריגע 6 פּראָצענט מוז מען עס-ליבען אַריינפֿיהרען אויפֿ׳ן יסוד פֿון די האַנדעלס-טראַקטאַטען.

היטלער חלומ׳ט וועגען... אַן׳אַנטיסעמיטישער וועלט-רעוואָלוציע.

בערלין, 23 פֿעבר. (טעלעגראַפֿיש דורך יט״א) דער פֿיהרער פֿון די דייטשע פֿעלקישע, היטלער איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ נייעם לאָזונג, צו בעקעמפֿען דאָס וועלט-יודענטום.

ער לעגט פֿאָר צו נעמען זיך אַ ביישפּיל פֿון די באָלשעוויקעס, וואָס האָבען געוואָלט רעוואָלוציאָניזירען די וועלט מיט דער הילף פֿון אַן׳אַלוועלט-ליכער רעוואָלוציע. גאָר אַ וועלט-רעוואָלוציע פֿון די אַנטיסעמיטען, זאָגט היטלער וועט קענען ענדגילטיג בעקעמפֿען דאָס יודענטום.

די בעדינגונגען פֿאַר דער ארץ-ישראל-הלואה.

ירושלים, 23. פֿעברואַר (טעלעגר. דורך יט״א) די אונטערהאַנדלונגען מיט אַ פּאַריזער פֿינאַנץ-גרופּע מכח אַ גרעסערער הלואה פֿאַר ארץ-ישראל האָבען לעצטענס אָנגענומען רעאַלע פֿאָרמען. די בּאַנקירען, מיט וועלכע די אונטערהאַנדלונגען ווערען געפֿיהרט, האָבען געשטעלט אַ תנאי, אַז די רעגירונג זאָל נעמען אונטער איהר אויפֿזיכט די אינסטיטוציע, וואָס וועט נעמען די הלואה, ווי אויך, אַז פֿון דער הלואה זאָלען קענען געניסען אויך ניט-יודען. וועגען די דאָזיגע בעדינגונגען ווערען נאָך געפֿיהרט אונטערהאַנדלונגען.

דאָס ערשטע העבּרעאישע בוך מיט לאַטיינישע אותיות.

ירושלים, 23. פֿעברואַר (טעלעגר. דורך יט״א) רעד. פֿון „דואר-היום" בן-אבי, האָט אַרויסגעגעבען אין העברעאיש מיט לאַטיינישע א׳תיות צום אָנדענקען פֿון זיין פֿאָטער דעם בעריהמטען העברעאישען פֿילאָלאָג און געלערטען בן-יהודה.

דאָס איז דאָס ערשטע געדרוקטע העברעאישע בוך מיט לאַטיינישע אותיות אין דער וועלט.

אַדאָלף נאָוואַטשינסקי וועגען זשאַבאָטינסקי׳ן.

דער גוט-בעקאַנטער שונא ישראל אַדאָלף נאָוואַטשינסקי ווידמעט אין דער נעכטיגער „גאַז. וואַרש. פּאָר." אַן אַרטיקעל ע.וו.ל. זשאַבאָטינסקי׳ן צו זיין בעזוך אין וואַרשא.

נאָוואַטשינסקי שרייבט:

„זייט עטליכע טעג ווייַלט אין דער רעזידענץ פֿון פּוילען דער געוועזענער רוסישער זשורנאַליסט און דערנאָך הויפּט-רעאַליזאַטאָר פֿון הערצעל און נאָרדוי, דער שעפֿער פֿון יודישען לעגיאָן, וואָס האָט געקעמפֿט אין דער אייראָפּעאישער מלחמה אויף דער זייט פֿון דער קאָאַליציע און איצטיגער פֿיהרער פֿון דער רעוויזיאָניסטישער ריכטונג אין ציוניזם".

צו די ווייטערדיגע פֿערדינסטען פֿון זשאַבאָטינסקי׳ן רעכענט נאָוואַטשינסקי דאָס „וואָס ער איז אין משך פֿון זיין 10-יעהריגער וואָלקאַנישער אַרבייט אין ערגיץ אין קיינמאָל נישט אַרויסגעטרעטען געגען פּוילען" און — „וואָס נישט קוקענדיג אויף די גרעסטע פֿערדינסטען זיינע פֿאַר׳ן ציוניזם, האָט ער קיין שום קאַריערע נישט געמאַכט און ער עסט שטענדיג „דאָס ביטערע ברויט פֿון דער אָפּאָזיציע" און, אחרון אחרון חביב — וואָס „אויב זיין פּאָליטישע ריכטונג וועט זיגען, וועט זי בעפֿרייען פּוילען פֿון... יודען, וואָס ברענגען פּוילען, נאַטירליך, אַלראָט בייז.

„דאָס עלדאָראַדאָ פֿון פֿערשפּראָכענעם לאַנד, — פֿערענדיגט נאָוואַטשינסקי, — אין פּאַלעסטינא פֿאַר דעם איצטיגען עמיגראַציע-דור נישט געוואָרען, כדי די ציוניסטען זאָלען אין דעם דאָזיגען פֿאַטערלאַנד זייערען זיך שטעלען אויף אַ פֿעסטען פֿוס און ווערען אַ מעהרהייט איז נויטיג, אַז דער אַרויספֿיהר פֿון פּוילען זאָלען איבערשטייגען די ציפֿער 20,000. דערצו שטרעבט דער דאָן קישאָט פֿון אינטעגראַלען נאַציאָנאַליזם, דער סימפּאַטישע און קאַמעראַמיסלאָוער, פֿייערדיגער פּיאַנאַסט ווע״ל. זשאַבאָטינסקי און אונטער דעם פּראָגראַם שרייב איך זיך אונטער גערן און מיט אַ סאַטיספֿאַקציע".

איטאַליענישער קאָמוניסט ערמאָרדעט איך פּאַריז.

פּאַריז, 23 פֿעבר. (אַטע) געשטען ביי נאַכט איז אויף אַ פּאַריזער פֿאַרשטאָט ערמאָרדעט געוואָרען דער איטאַליענישער קאָמוניסט מאַנטי. די פּאָליציי האָט נאָך ביז איצט נישט פֿעסטגעשטעלט, צי דאָס איז געווען אַ פּאָליטישער מאָרד אָדער אַ געוועהנליכער.

אַראַבער אויסגעריסען 4000 אַקאַליפּטוס-ביימער פֿון אַ פּיק״א-וואַלד.

ירושלים, 23 פֿעברואַר (טעלעגראַפֿיש דורך יט״א) אַ באַנד פֿון דער העצע פֿון אַנטי-ציוניסטישען אַראַבישען פֿיהרער האָבען אומבעקאַנטע אַראַבער אויס-געריסען 4000 אַקאַליפּטוס-ביימער און דער געגענד פֿון קסריה.

די ביימער האָבען געהערט צו דער קאָלאָניזאַציע-געזעלשאַפֿט פּיק״א, וואָס האָט געהאַט אויף דעם וואַלד אַ קאָנצעסיע פֿון דער א״י רעגירונג.

די דאָזיגע שענדליכע טאַט האָט אַרויסגערופֿען אַ געוואַלטיגע אויפֿרעגונג אין׳ם גאַנצען ישוב. די אויספֿאָרשונג איז אין גאַנג.

איינגעפֿאַלען אַ דאַך פֿון אַ טעאַטער בעת אַ מאַסקען-באַל.

פּאַריז, 23 פֿעבר. (אַטע) אין שטאָט טשיטען מעטער אין ליאָן איז אַראָפּגעפֿאַלען דער סיפֿיט בעת אַ באַל. צום גליק זענען דאָרט דעמאָלט געווען זעהר ווע-ניג מענשען און דעריבער זענען נאָר פֿערוואונדעט געוואָרען 4 פּערזאָן. דאָס טעאַטער איז עס-שט מיט אַ קורצער צייט צוריק רעמאָנטירט געוואָרען.

ד״ר יאַקאָבסאָן איז אינטערנאַצ. אַרבייטער-אַמט ביים פֿעלקער-בונד.

לאָנדאָן, 23 פֿעבר. (טעלעגראַפֿיש דורך יט״א) ד״ר יאַקאָבזאָהן, וואָס איז אין יאַנואַר ד. י. באַשטימט געוואָר-ען פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַלס פֿאַרשטעהער אין אינטערנאַציאָנאַ-לען אַרבייטס-אָפּטיילונג ביים פֿעלקער-בונד, האָט באַקומען אַ שריפֿטליכע מיטטיילונג פֿון׳ם דירעקטאָר פֿון׳ם דער-מאַנ טען אַרבייטס-אַמט, ה׳ טאָמאַ אַז זיין נאָמינאַציע באַשטעטיגט געוואָרען.

ביי דער געלעגענהייט דריקט טאָמאַ אויס זיינע סימפּאַטיעס פֿאַר׳ן ציוניזם.

דער נעכטיגער דאָלאַר-קורס

°°°°°°°°°°°°

אָפֿיציעל: 8.82

נישט-אָפֿיציעל — 8.93 — טענדענץ — רוהיג.

ה׳ אַבערסאָן אינטערווענירט אין די פֿעלקער-בונד-קאָמיסיעס.

גענף. (י. ט. א.) דער שטענדיגער פֿערטרעטער פֿון „קאָמיטעט פֿון יודישע דעלעגאַציעס" און פֿון „היאַס-עמיגדירעקט" ביים פֿעלקער-בונד האָט נאָך זיין צוריקקעהר פֿון בערלין פֿון דער בעראַטונג וועגען מלוכה-לאָזיגקייט געהאַלטען אַ לענגערע קאָנפֿערענץ מיט דער מינדערהייטס-סעקציע, מיט דער קאָמוניקאַציע-סעקציע און מיט דער אַבטיילונג פֿאַר היגיענע ביים אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-אַמט. בעת די קאָנ-פֿערענצען האָט ה׳ אַבערסאָן פֿאָרגעלעגט און פֿאַטיווירט די בעשלוסען פֿון דער בערלינער קאָנפֿערענץ וועגען מלוכה-לאָזיג.

די יודען אין אַמעריקאַנישען לעבען.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) אין אַ בוך וועגען די אַמעריקאַנער יודען, וואָס איז נישט לאַנג ערשינען ווערט, אויפ׳ן סמך פֿון רייכע מאַטעריאַלען, בעהאַנדעלט די ראָל פֿון יודען אין אַמעריקאַנער לעבען. עס ווייזט זיך אַרויס, אַז אין מעדיצין שפּילען די יודען אַ בעדייטענדע גרע-סערע ראָל ווי אויף אַנדערע געביטען. די יודישע ביאָגראַפֿישע ביוראָ האָט א-ויסגעגעבען אַ באַנד, וואָס ענטהאַלט 2527 ביאָגראַפֿיעס פֿון אַמעריקאַנער יודען, וועלכע האָבען זיך אויסגעצייכנט אויף וועלכען עס איז געביט. פֿון דער צאָהל זענען 414 אינטערניסטען און כירורגען; 57 געלעהרטע, 56 פּעדאַגאָגען, 13 פּראָ-פֿעסאָרען, 50 סאָציאַלע פֿערזאָרגער, 50 באַנקירען, 38 זשורנאַליסטען, 10 פֿילאַנ-טראָפּען, 34 אַקטיאָרען, 7 פֿילם-פֿאַברי-קאַנטען און טעאַטער-לייטער, 4 דיכטער. 3 אַרבייטער-פֿיהרער א. א. אין אַמערי-קאַנער קאָנגרעס זענען פֿאַרהאַן 11 יודען, צו די לאַנד-פּאַרלאַמענטען געהערען 13 יודען. צווישען די בעקאַנטע אַמעריקאַ-נער מאָלער זענען 24 יודען.

אַמעריקאַנער „ראַביים" בע-שולדיגט אין פֿרעדיגען קריסטענטום.

ניו-יאָרק. (י.ט.א.) אויף דער קאָנפֿערענץ פֿון דער יודישער אָרגאַני-זאַציע „מנורה". וואָס איז דאָ אָבגעהאַל-טען געוואָרען איז געקומען צו אַ שאַר-פֿען קאָנפֿליקט צווישען די אָנטיילנעמער אין דער קאָנפֿערענץ צוליב געגענזייטי-גע פֿאַרוואורפֿען און נישט אָפּהיטען די יודישע טראַדיציעס.

די וועלטליכע דעלעגאַטען האָבען פֿאַר-געוואָרפֿען די „ראַביים", דאָס זיי זענען אַפּיקורסים און זענען אַליין נישט אין דאָס וואָס זיי דרשנען, פּראָפֿ. איזראַעל וועקסלער פֿון פּאַלעסטינא-אוניווערזיטעט האָט שאַרף קריטיקירט די „ראַביים" פֿאַרוואַרפֿענדיג דאָס זיי פּרעדיגען קריס-טענטום צווישען יודען, נישט גלויבענדיג אַליין נישט אין יודענטום און נישט אין קריסטענטום.

ראַבינער יאַנג האָט פֿערטיידיגט דעם שטאַנדפּונקט פֿון אָרטאָדאָקסישען יודענ-טום און געפֿאָדערט דעם צוריקקעהר צו די אַלטע יודישע מסורה. האָב אָדער גאַנץ רעפֿאָרם וועט נאָר דערפֿיהרען צום חורבן פֿון יודענטום.

וואָס ווערט היינט געשפּילט אין די טעאַטערן און קינאָס?

שטאַטיש-טעאַטער: — „פּרע-באַשען וסרוד בשנאַטשי".

פּאָפּולאַרני: — „וואַרשאַווע וו׳ נאָצי".

הקאָלאָ: — „אַרטיזאַן ליבע".

לונאַ: — 1) „דער טעמפּעל פֿון דער געטין פֿון ליבע". 2) „די קאָנקבינ-שאַפֿט פֿון קדושין-פֿינגעריל". 3) 1000 טריט טשערלעסטאָן".

רעדיטאַ: — „די בלוטיגע געליבטע".

גראַנד-קינאָ: — „דער קאָמ-קאָזער פֿאַרמיאָנט".

אימפּעריאַל: — „די אונגע-קרוינטע מלכים".

עדען און קאַרסאָ: „פּאַט און פּאַטאַשאָן אַלס דעטעקטיווען".

אַפּאָלאָ: „דער רויטער לך".

טעאַטער „סקאַלאַ"

18 צעגעלניאַנאַ 18

גאַסטשפּילען פֿון בעריהמטען אַרטיסט

יוליוס אַדלער

צוזאַמען מיט זיין אויסגעצייכנטען אַנסאַמבל: פֿרויען: הרסה, האַליטש, סאַלמאַן, סאַדערסאַן, רעגינאַ, שאַיעוויטש, מענער: האַמבורגער, לואי קורץ, קאָן קראַנק, שטאָקפֿעדער, ראַטשיין און אַנדערע.

פֿרייטאָג, דעם 25. און שבת דעם 26. פֿעברואַר 8,30 אָוונט צום 3 און 4 מאָל די העררליכע מעלאָדראַמע מיט געזאַנג און טענץ אין 3 אַקטען מיט עפּילאָג פֿון א. פֿריימאַן, וועלכע האָט געהאַט אַ געוואַלדיגען ערפֿאָלג.

דער בלינדער מאָלער

מיט יוליוס אַדלער אין דער טיטעל-ראָלע.

אין דער פּיעסע ווערען געזונגען פֿאָלגענדע שלאַגער-נומערן:
1) וואָס איז געוועזן איז געוועזן...—געזונגען פֿון יוליוס אַדלער
2) זאָרג נישט מאַלי—געזונגען פֿון ר. רעגינאַ און אַ. שטאָקפֿעדער.
3) זאָל עס געהן ווי עס געהט—געזונגען פֿון ל. סאַלמאַן און אַנסאַמבל. 4) מאַסיע, מאַסיע—געזונגען פֿון ד. שאַיעוויטש און א. קורץ.

שבת ד. 26. פֿעברואַר 3,30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען די בעליבטע דראַמע אין 4 אַקטען פֿון גאָרדין

קרייצער סאָנאַטע

הויפּט-ראָל פֿ. יר״ע־דע— יוליוס אַדלער.

מאָנטאָג, ד. 3 ד.ת. 8,30 גרויסע פּאָפּולערע פֿאָרשטעל. צו ביליגע פּרייזען אויפ׳ן אַלגעמיינעם פֿערלאַנג טעלערס סאָציאַלע טראַגעדיע — — — — — — „הינקעמאַן"

בילעטען אין קאַסע פֿון טעאַטער ■ אימפּרעסאַריאָ: א. שטאָקפֿעדער.

אָפּגעוואָרפֿען אַלע פֿאַרשלאָגען פֿון דער אָפּאָזיציע

אויף דער נעכטיגער זיצונג פֿון שטאָט-ראַט.

צוליב׳ן פֿעהלען פֿון קוואָרום איז די זיצונג איבערגעריסען געוואָרען.

(ג) נעכטען אָוענד איז פֿאָרגעקומען אַ ספּעציעלע זיצונג פֿון שטאָט-ראַט, וועלכע איז כמעט אויסשליסליך געווען געווידמעט מיט אַבשטימען די פֿאַרשלאָגען, וואָס זענען, אין זין פֿון בעשלוס פֿון פֿאַר-לעצטען שטאָט-ראַט פּלענום אָבגעשיקט געוואָרען צום ערלעדיגען צו דער פֿינאַנץ- און בודזשעט - קאָמיסיע.

באַלד ביים אָנהויב פֿון דער זיצונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פּלאַן וועגען ענדערן דעם רעגולאַמין פֿון די בודזשעט-זיצונגען (מיט׳ן ציל צו שטע-רען דער אָפּאָזיציע צו פֿיהרען ווייטער די אָבסטרוקציע) איז דורך דער רעגי-רענדער מעהרהייט אויף אַ דיפּלאָמאַטי-שען אופֿן אָבגענומען געוואָרען.

אַ פֿערבינדונג האָט אָבער אַרויסגע-רופֿען דאָס אַבשטימען די פּאָזיציע פֿון 11.000 זלאָטים פֿאַר׳ן ניעם לאַזאַרעט קאָשציושקאָ-טשאַק, וועלכער איז בע-שטימט אַלס לייטער פֿון דער פּרעזי-דיאַל-אַבטיילונג. אויף דער שטאָט-ראַט-זיצונג האָט זיך מיטגעוויזען איבערגע׳חזר׳ט (בעת דער אַבשטימונג) דער אינצי-דענט, וואָס איז פֿאָרגעקומען אויף דער דינסטאג-זיצונג פֿון דער בודזשעט-קאָ-מיסיע מיט׳ן חילוק נאָר, וואָס אויף דער בודזשעט-קאָמיסיע האָט פּ-עזידענט צינגאַרסקי זיך בעלייַדיגט פֿון ראַטמאַן זיבערט און אויף דער נעכטיגער זיצונג איז וועגען דעמזעלבען ענין פֿאָרגעקומען דער אינצידענט צווישען פּרעזעס פּיכנא און דעמזעלבען העלד זיבערט.

נאָכ׳ן פּרעזידיאַל-בודזשעט זענען אָפּ-געשטימט געוואָרען די פֿאַרשלאָגען בנוגע דעם קולטור- און בילדונגס-בודזשעט.

אַלע יודישע פֿאַרשלאָגען און אויס-בעסערונגען ווי בכלל די פֿאַרשלאָגען פֿון דער גאַנצער מינדערהייט זענען דורכגעפֿאַלען. אַזוי זענען דורכגעפֿאַלען די פֿאַרשלאָגען פֿון ראַטמ. ד״ר שוויינג וועגען סובסידירען די שלום-עליכם-שוּלע, די קורסען „התחיה", די גאַרדאָן ביבליאָטעק, דעם „הזמיר" א. אז. וו. עס זענען אָבגעוואָרפֿען געוואָרען אַלע פֿאַרשלאָגען פֿון דער בונדישער, פּועלי-ציוניסטישער, פֿאָלקיסטישער און דייטשער פֿראַקציע, וועגען אונטערשטיצען זייערע שולען און קולטור-אינסטיטוציעס.

דערפֿאַר איז יעדען מינדערהייטס-לאַגער צוגעוואָרפֿען געוואָרען אַ ברעקעלע ביי-דעל. אַזוי, למשל, איז אָנגענומען געוואָרען הגלענדערסקי׳ס פֿאָרשלאַג וועגען געבען 1500 זלאָטים פֿאַר די אַרבייטער אָוונט-קורסען אויף ציגעל נאָס 26; פּפּ״ס האָט בעקומען אַ צושטייער פֿאַר ט. או. ר.; אַלס „פֿערגיטיגונג" פֿון בונדישען צאַרן איז אָנגענומען געוואָרען ה׳ ליכטענשטיינ׳ס פֿאָרשלאַג וועגען 1000 זלאָטים פֿאַר דער טורן-סעקציע ביי „טאָז"; אויך די דייטשע אַרבייטס-פֿראַקציע האָט בעקומען 1000 זלאָטים פֿאַר אַן׳אַרבייטער - ביבליאָטעק.

דאַנעבען זענען אָנגענומען געוואָרען די פֿאַרשלאָגען פֿון ראַטמ. מינצבערג וועגען פֿערגרעסערן די סובסידיע פֿאַר דער יודישער האַנדווערקער - שולע (פּאַמאַר סקאַ 48) פֿון 2000 אויף 5000 זל.; פֿאַר׳ן רבי׳ם ת״ת פֿון 2000 אויף 3000 זל. און פֿאַר „מחזיקי הדת" פֿון 1000 אויף 2000 זל.

פֿאַר׳ן אָבשטימען דעם בונדיש-פּועלי-ציוניסטישען פֿאַרשלאַג וועגען סובסידירען די מעדעם-שול און די באָראָכאָ-שול, האָט ראַטמ. מילמאַן אין אַ לענגערע רעדע דערקלערט די מאָטיוו׳ט דעם פֿאַרשלאַג און געפֿאָדערט אַן׳אונטערשטיצונג פֿאַר׳ן יודיש-וועלטליכען שול-וועזען.

דער פֿאַרשלאַג איז אָבגעשטימט גע-וואָרען און — אָבגעוואָרפֿען געוואָרען מיט׳ן כח פֿון דער מעהרהייט.

ראַטמ. האַלענדערסקי טרעט אַרויס דאָן געגען נרינגשעצען דאָס יודיש-וועלט ליכע שול-וועזען און האַלט פֿאַר אַ נוואַלד-טאַט מצד דער מעהרהייט לגבי די בעהרפֿענישען פֿון די יודישע אַר-בייטער און פֿאָלקס-מאַסען פֿון אַן׳אייגענער שולע, אַ יודיש טעאַטער און יו-דישע ביבליאָטעקען.

צוטרעטענדיג צו די ווייטערדיגע דע-באַטען איבער דעם בודזשעט פֿאַר דער געזונדהייטס - אַבטיילונג, האָט די אָפּאָ-זיציע בעגייט די אָבסטרוקציע.

ביי דער 5-טער פּאָזיציע קאָנסטאַ-טירט מען דאָס קוואָרום, מען אַלאַ-מירט דעם בוטעט, קיינער ווייזט זיך נישט און האַלב 11 ווערט די זיצונג געשלאָסען ביז היינט דאָנערשטאָג אָווענד.

לאדזער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פעטריקויער 16. טעל. 57 און 47

דער רעדאקטאר געהמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די מלחמה אין כינא

א געפאהר פאר אייראפא.

אין די געשעהענישען אין כינא איז פארגעקומען א וויכטיגע ענדערונג, וואס ווערט מעגליך פיהרען צו ערנסטע אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען. אויף יעדען פאל ווערט די לאגע קריטיש פאר דער ענגלישער מלוכה וואס האט דארט ריזיגע מאטעריעלע אינטערעסען און וואס האט זיך דעריבער ענטשלאסען צו שיקען אין די כינעזישע וואסערען א גרויסען פלאט און א פופצעהן טויזענד-קעפיגע ארמעע. עס לויגט דערביי צו דערמאנען, אז די גאנצע ענגלישע אפאזיציע איז געגען דעם דאזיגען שריט פון דער רעגירונג.

די ארמעע פון דער דרום-כינעזישער, אזוי-גערופענער „קאנטאנער רעגירונג" האט ווידער געשלאגען איהרע געגנער, דאס מאל די רעשטען פון דער ארמעע פון דעם גובערנאטאר פון שאנכאי. די קאנטאנער רעגירונג האט איינגענומען די גרויסע שטאדט כאנקאו און רערמיט געעפענט זיך דעם וועג אויף שאנכאי. דער דאזיגער ריזיגער צענטער איז איצט אנגעפילט מיט דעמאראליזירטע סאלדאטען. שאנכאי ליגט א הונדערט מייל צפון-צו פון כאנקאו און די דעמאראליזאציע פון דער פערוואלטונג פון דער גאנצער געגענד האט שוין געבראכט דערצו, אז די קאנטאנער פערנעמען דא איין פלאץ נאך דעם אנדערען. עס לויפען די בעאמטע און עס לויפט די איבעריגעשראקענע בעפעלקערונג.

איצט איז די פראגע, צי די קאנטאנער ארמעע וועט מארשירען אויף שאנכאי, וואו עס געפינט זיך די ערשט-אנגעקומענע ענגלישע ארמעע. פון א בלוטיגען קאנפליקט וועלען זיך היטען אי די קאנטאנער רעגירונג, אי די ענגלישע. ביי שאנכאי געפינט זיך א גרויסער ענגלישער פלאט, אבער אויך יאפאן, אמעריקא, פראנקרייך און איטאליען זענען דא פערטרעטען מיט זייערע קריגס-שיפען.

דער נצחון פון דער קאנטאנער ארמעע וועט זיכער האבען א גרויסע ווירקונג אויף דער פאליטישער אטמאספערע אין גאנץ כינא. טשאן-סא-לין, דער מאנדזשורישער דיקטאטאר, ארום וועלכען עס קאנצענטרירען זיך אלע געגנער פון דער קאנטאנער רעגירונג, וועט קוים קענען ווייטער האלטען זיין פרעסטיזש.

דורך דעם נצחון פון דער קאנטאנער ארמעע בעקומט אבער נאך א גרעסערען איינפלוס די מאסקווער רעגירונג. עס איז אן אפענער סוד, אז די שליחים פון דער מאסקווער רעגירונג שפילען א גרויסע ראלע אי אין דער פאליטישער, אין דער מיליטערישער לייטונג פון דרום-כינא. אבער דער אנטייל פון מאסקווא דריקט זיך אויס אין אזעלכע פארמען, וואס מען קאן נישט האבען קיין שום גרונד פאר א פארמעלען פראטעסט. די אלע רוסען בעטייליגען זיך נישט מעהר ווי פריוואטע פערזאנען און האבען אפיציעל קיין שום שייכות נישט צו מאסקווא.

פון דער אנדערער זייט בענוצט זיך איצט ענגלאנד מיט דעם זעלבען מיטעל. אין שאנכאי האט מען שוין מיט א חודש צוריק אנגעהויבען ארגאניזירען א רוסישע ארמעע מיט רוסישע פיהרער אין דער שפיץ. די דאזיגע מיליטערישע גרופע האט איהר אייגענע פאהן — דעם אלט-רוסישען פלאג און האט גענוג מיטלען, כדי צו בעקומען אמוניציע און אלץ, וואס מען דארף האבען צו דער קריגס-פיהרונג. חוץ דער נייער רוסישער אנטי-באלשעוויסטישער ארמעע איז פארהאן אן אנדער רוסישע ארמעע אין די רייהען פון דעם מאנדזשורישען דיקטאטאר טשאן-סא-לין. די דאזיגע אויסגעארבייטע מיליטערישע גרופע ווערט געפיהרט פון דעם בעקאנטען רוסישען גענעראל אין ווייטען מזרח נעטשאיעוו און שטעהט אין דירעקטער פערבינדונג מיט דעם שטאב פון גרויספירשט ניקאלאי ניקאלאיעוויטש אין פאריז.

די רוסישע מאנארכיסטען פון אלע לענדער בעטראכטען שוין לאנג די בילדונג פון א גרעסערער רוסישער מיליטערישער מאכט אין ווייטען מזרח פאר דער איינציגער האפנונג צו בעזיצען א מאל א קאמף-מיטעל געגען מאסקווא. איצט, ווען די לאגע אין כינא ווערט זעהר ערנסט און צווישען די ערמיש קאנען קומען גאר גרויסע געשעהענישען, איז די פראגע וועגען א רוסישער אנטי-באלשעוויסטישער ארמעע זעהר א וויכטיגע. עס בעווייזט יעדענפאלס, אז די רוסישע מאנארכיסטען האבען נישט גע-חשבונ'ט צו פאלש. פארלויפיג איז דאס נישט קיין בעדייטענדער כח, אבער עס קאן ווערען דער קערן פון א גרויסען הראפט.

א בעריהמטער געלעהרטער וועגען ארץ-ישראל און ציוניזם.

גענף. (י. ט. א.) דער בעריהמטער פראנצויזישער פיזיקער פויל לאנזשעווען האט געהאלטען אין זשענעווער אוניווערסיטעט א רעפעראט וועגען דער אויסלעבונג פון נאהענטען מזרח. דער רעפערענט האט געהאט אן אויסערגעוועהנליכען ערפאלג. פראפ. לאנזשעווען האט בעהאנדעלט די טעארעטישע פאר-אויסזעצונגען פון סאציאלען צוזאמענלעבען אין בעוויסע גרופען און האט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו ענטוויקלען די אינדיווידועלע אייגענשאפטען פון בעזונדערע פעלקער. צוליב דעם רעדט איינשטאט דעם אימפעריאליסטישען סיסטעם אין צוזאמענלעבען פון פעלקער אייגעפיהרט ווערען דער פעדעראטיווער סיסטעם. נאכדעם האט פראפ. לאנזשעווען אנגעוויזען אויס'ן אויסערגעוועהנליכען ווערט פון ציוניסטישען עקספערימענט אין ארץ-ישראל, וואס האט שוין געבראכט צו דער שאפונג פון א יודישען פאיעריום, צו דער גרינדונג פון א יודישער שטאדט (תל-אביב) און צו אן אויפלעבונג פון דער העברעאישער שפראך. אין משך פון זיין רעפעראט האט פראפ. לאנזשעווען שארף פעראורטיילט דעם אנטיסעמיטיזם, וואס הילדעוועט נאך אין געוויסע פעלקער-לענדער

סאוויעט. פרעסע וועגען טויט פון יושקעוויטש'ן.

מאסקווא. (י. ט.א.) דער טויט פון סעמיאן יושקעוויטש האט געפונען אן אפקלאנג אין דער סאוויעטישער פרעסע, וועלכע רופט זיך וועגען איהם אב מיט א ווארים געפיהל.

דער בעוואוסטער ליטעראטור-קריטיקער פראפעסאר פון רוסישער ליטעראטור פון מאסקווער אוניווערזיטעט פיאטר קאגאן שטעלט דעם פערשטארבענעם יושקעוויטש אין איין רייה מיט די בעסטע רוסישע שרייבער-קעמפער. „זיין געזעלשאפטליכער פאטאס, זיין העלע שילדערונג דעם אבגאל פון דער געזעלשאפט, די וועלט פון קבצנים, פראסטיטוטקעס צרביימער אין דאס איבעריגע יודישע ארימעלייט, זיין ביטערער האס צו גוואלטאטען, וועלכע האט זיך געקענט דורכרייסען אפילו דורך די קייטען פון דער צארישער צענזור האבען איהם אויסגעטיילט פון די גרעסטע רוסישע שרייבער, וועלכע זענען אין די יאהרען פון רעאקציע אריינגעפאלען אין מיסטיציזם, סימבאליזם און עסטעטיזם. אין זיין ווערק „יעווריעי" (יודען) האט ער פונאנדערגעוויקעלט א שוידערליך בילד פון יודישע פאגראמען און פון דער יודישער ארימקייט. זיין פיעסע „יאראל" אין וועלכער ער האט אנגעגעבעגעשטעלט די יודישע בורזשואזיע געגען דער יודישער ארימקייט האט געהאט דעם גרעסטען ערפאלג אויף דער ביהנע פון גאנץ רוסלאנד.

דער בעוואוסטער קריטיקער לעזשניעוו שטעלט זיך אב אין דער „פראוודא" הויפטזעכליך אויף יושקעוויטשעס ראמאן „עפיזאדען" אין וועלכען ער ווערט געשילדערט די עפאכע פון בירגער-קריג און זאגט: „יושקעוויטשעס לעצטער ראמאן האט בעוויזען, אז זיין שעפערישער טאלאנט האט נאך נישט אויסגעטריקענט און ווען ער וואלט נאך געלעבט, וואלט ער נאך מעהר אנגעהויבען צו פערשטעהען און מיטפיהלען דעם נייעם לעבען, וואס עס ענטוויקעלט זיך אין סאוויעטען-רוסלאנד".

מערקווירדיגער פראצעס אין ענגלאנד

וועגען דעם, צי דער בעריהמטער מלוכה-מאן גלאדסטאן, איז געווען א מאראלישער מענש, אדער נישט.

אין ענגלאנד האט זיך די טעג אנגעהויבען א מערקווירדיגער פראצעס. עס האנדעלט זיך וועגען דער רעפוטאציע פון איינעם פון די גרעסטע גדולים אין דער ענגלישער פאליטישער געשיכטע — וועגען דעם פערשטארבענעם וויליאם גלאדסטאן, געוועזענער פרעמיער מיניסטער אין די צייטען פון קעניגין וויקטאריא. צוויי אלטע זיהן פון דעם פערשטארבענעם שטאאטסמאן, דער יונגסטער פון וועלכע איז שוין איצט דריי און זיבעציג יאהר אלט, פיהרען דעם קאמף ריינצוואשען די רעפוטאציע פון זייער בעריהמטען פאטער געגען דער בעשולדיגונג, אז ער איז געווען אינמאראליש.

די הויפט פערזאנען אין דעם פראצעס זענען די פאלגענדע:

רייט, א זשורנאליסט און א מיטגליד פון דער לאנדאנער העכערער געזעלשאפט, וואס האט ארויסגערופען די גרויסע מחלוקה מיט זיין בוך „פארטרעטען און קריטיקען", אין וועלכען ער האט געמאכט עטליכע בעהויפטונגען וועגען דעם מאראלישען כאראקטער פון דעם פערשטארבענעם שטאאטסמאן.

וויקאנט גלאדסטאן, א זוהן פון דעם בעריהמטען ליבעראלען פיהרער, דריי און זיבעציג יאהר אלט, וואס איז פון 1909 ביז 1914 געווען אינערן-מיניסטער און שפעטער גענעראל-גובערנאטאר פון דרום-אפריקא. אין 1910 האט ער געקריגען דעם לארדען טיטול.

הענרי גלאדסטאן, פינף און זיבעציג יאהר אלט, דער דריטער זוהן פון דעם פערשטארבענעם שטאאטסמאן. אין די יונגע יאהרען איז ער געווען פריוואט סעקרעטאר פון זיין פאטער און איצט איז ער זעהר א גרויסער געשעפטסמאן.

דאס דערמאנטע בוך פון רייט האט שטארק אויפגערייצט גלאדסטאנ'ס זיהן און האט ארויסגערופען דעם צארן פון אלע די וואס האבען געעהרט דעם אנדענקען פון דעם בעריהמטען שטאאטס-מאן.

ארויסגערופען די גאנצע געשיכטע האט די פאלגענדע שטעלע אין רייט'ס בוך:

גלאדסטאן איז געווען דער יעניגער וואס האט געגרינדעט די גרויסע טראדיציע, וואס ווערט איצט אבגעהיט פון זיינע נאכפאלגער מיט אזא פרומער געטרייסקייט — אין דער עפענטליכקייט צו רעדען די שפראך פון די העכסטע און שטרענגסטע פרינציפען און פריוואט נאכצופאלגען און בעזיצען פרויען פון אלע מינים".

גלאדסטאנ'ס זיהן האבען זיך גלייך אנגעצונדען. וויקאנט גלאדסטאן האט גלייך בעליידיגט דעם שרייבער פון בוך. ער האט איהם אנגערופען „ליגנער" און „נאר" און האט אויפגעפאדערט רייט'ן אנצוקלאגען איהם אין געריכט פאר רכילות. דער שרייבער פון בוך האט גלייך איבערגע'חזר'ט זיין בעשולדיגונג, האט אנגענומען וויקאנט גלאדסטאנ'ס אויפפאדערונג, ער זאל איהם קלאגען אין געריכט און דער פראצעס האט זיך אנגעפאנגען לעצטען דאנערשטאג. רייט האט ערקלערט, אז די דערמאנטע בעהויפטונג וועגען גלאדסטאנ'ס אוממאראלישקייט האט ער געמאכט אויף דעם סמך פון די רייד וואס ער האט געהערט פון דעם פערשטארבענעם לארד מילנער, וועלכער האט ערקלערט, אז גלאדסטאן איז „געפיהרט געווארען פון זיין הארעם".

רייט איז בעשטאנען אויף דעם, אז ער האט געשריבען דעם אמת, אבער ער האט צוגעגעבען, אז ער האט אזוי נישט בעדארפט שרייבען וועגען א טויטען מענשען. ער פערשטעהט גאנץ גוט, האט ער ערקלערט, אז עס איז גאנץ נאטירליך פאר גלאדסטאנ'ס זיהן איהם דערפאר צו זידלען, אבער ער קען ביי זיך נישט פועל'ן צוריקצירופען זיין ערקלערונג, ווייל דאס וואלט געווען געגען זיין געוויסען.

דער בעליידיגונגס בריף וואס וויקאנט גלאדסטאן צוזאמען מיט זיין עלטערען ברודער האבען געשריבען צו דעם דערמאנטען שרייבער פון „פארטרעטען און קריטיקען" לייענט זיך אזוי:

מיסטער רייט: — אייער שמוץ לגבי גלאדסטאן אין די „פארטרעטען און קריטיקען" איז דערגאנגען צו מיר. איהר זייט א ליגנער.

„ווייל איהר בעשמוצט א טויטען מענשען זייט איהר א פחדן.

„און ווייל איהר בייגט, אז דאס פובליקום וועט גלויבען די אויסטראכטונגען פון אזא איינעם ווי איהר זייט, זענט איהר א נאר.

גלאדסטאן."

די מלחמה איז דאן אויסגעבראכען.

די ערשטע שלאכט איז אויסגעקעמפט געווארען אין דעם „בעטה קלוב", דעם בעריהמטען און העכסט אריסטאקראטישען קלוב, וואו דער פרינץ פון וויילס איז א גאנץ אקטיווער אריינגייהער און וואו וויקאנט גלאדסטאן רייט זענען ביידע געווען מיטגלידער.

וויקאנט גלאדסטאן האט געוואונען דעם ערשטען ציזאמענשטויס, ווען ער האט אויסגעווירקט, אז רייט זאל ארויסגעווארפען ווערען פון קלוב.

דאס איז געשעהן נאך דעם ווי וויקאנט גלאדסטאן האט געשריבען א בריף צו דעם קאמיטעט פון קלוב, אין וועלכען ער האט ערקלערט, אז דער קלוב איז פעראורטייניגט געווארען דורך דער אנוועזענהייט פון אזא נפש, ווי רייט איז. אין דעם בריף האט וויקאנט אויך ערקלערט, אז רייט, אלס אפיציר פון דער ענגלישער ארמעע, האט אנגענומען זיין כאראקטערי-טיק וועגען איהם, אז ער רייט, איז א ליגנער און א פחדן.

רייט האט אנגעגעבען געגען קלוב אין געריכט דערפאר וואס ער האט איהם אומגעזעצליך ארויסגעווארפען. ער האט גע'טענה'ט, אז די קאמיטע האט נישט אויסגעהערט זיין צד. רייט האט דעם פראצעס געוואונען. דער געריכט האט איהם צוגע'פסק'ענט 125 פונ'ט שאדענערזאץ און אויך די געריכט-קאסטען.

דער עולם איז אויך אריינגעצויגען געווארען אין דער מחלוקה. בעריהמטע פערזענליכקייטען האבען גענומען א ווארט אין דער פראגע. דער מארקיז פון לינקאלנשייר, צום ביישפיל, וואס האט געהאלטען וויכטיגע פאסטענס אין דעם גלאדסטאן קאבינעט, האט ערקלערט פאלגענדעס אין דער „וועסטמינסטער גאזעט":

„איינער פון די וויכטיגסטע אונטערסטע כאראקטער-שטריכען פון גלאדסטאנ'ס לעבען, איז געווען זיין איבערגעבענהייט, א שעהנע און א טיפע, צו זיין ווייב און קינדער. אין דעם משך פון א סך יאהרען האב איך געהאט דעם כבוד צו זיין איינער פון גלאדסטאנ'ס פריינד און אונטערשטיצער, אבער איך האב זיך קיינמאל נישט געקענט פארשטעלען, אז עס זאל זיך געפינען א קלארער מענש וואס זאל זיין אונטערגעווארפען אזעלכע האלוצינאציעס' ווי רייט זעהט אויס צו זיין".

בישאפ טאלבאט האט זיך אין דער „ליווערפול'ער פאסט" אויסגעדריקט וועגען דעם פערשטארבענעם גלאדסטאן אין זעהר ווארימע לויבווערטער. ער האט געשריבען:

„איך ווייס זעהר גוט וואס איז געווען זיין שטעלונג, גלייכצייטיג אהן א פלעק און ריטערליך בנוגע די בעציהונגען צווישען מענער און פרויען. איך ווייס אויך זעהר גוט, וועלכע פון זיינע האנדלונגען, וואס זענען געווען זעהר ערהענהאפט אין זייער צוועק, האבען געגעבען די געלעגענהייט פאר טונקעלע אנצוהערעניסען. איך פיהל זיך דעריבער בערעכטיגט צו זאגען צו די יונגערע דורות מיט פולער פעראנטווארטליכקייט, אז זיי מעגען אהן שרעק אדער צווייפעל קוקען צוריק אויף גלאדסטאן ווי אויף א מוסטער אין די הויכגעשטעלטע פלעצער. וואס קען דינען אלס ערמוטיגונג פאר דעם דורכשניטליכען מענשען' אז ער זאל אוועקשטעלען געוויסען, פרינציפען און גלויבען אלס די פיהרער פון זיין לעבען."

א שניידער-שטרייק אין טבריה

(איינדרוקען פון מיין ארץ-ישראל-רייזע) — פון ראובן ברייני.

פריהמארגענס בין איך געגאנגען אנזעהן די היסטארישע שטאדט טבריה.

אונטער'ן האטעל, וואו איך האב לאזשירט האט געצויגען מיין אויפמערק זאמקייט א העברעאישע שילד: „בית מסחר מכשירי ברזל האחים אלחריף" (געשעפטס-הויז פאר אייזענווארג פון די ברידער אלחריף).

איך האב זיך אפגעשטעלט קוקען אויפ'ן שילד, ווייל עס איז נאך ריכטיג געווען די העברעאישע שפראך. אין א"י-ישראל איז דאס פאר מיר געווען א וואונדער, ווייל געוועהנליך זענען די שילדען אין א זעהר קארעקטען העברעאיש.

ווי איך שטעה דא און לעז דעם שילד איז ארוים צו מיר פון מאגאזין זיין בעזיצער, אלחריף, א שפאניאלישער הויז-בער ברייט-פלייצעגער יוד, און האט מיר געגעבען א ברייטען שלום עליכם. ער האט געוואוסט מיין נאמען. עס גיט נאך איין יוד אין א"י-ישראל, וואס ווייס נישט דעם נאמען פון א העברעאיש-שרייבער.

דער ספרדי, א פרעהליכער, געריבענער יוד, אן עלטער ליוואנטינער. וואס רעדט אין פיל לשונות און וואס האט זיך אין די לעצטע פאר יאהר נאציאנאליזירט און לערנט העברעאישע צייטונגען, האט זיך פאר מיר געקלאגט, דאס די רייכע יודען אין אייראפא און אין אמעריקא ווילען נישט בעגרייפען, וואס מען קאן מאכען פון טבריה, מיט איהרע נאטיר-אוצרות פאר דער וועלט: א היילקוואל פאר דער מזרח און קראנקער מענשהייט. נאך די גמרא דע-צעהלט וועגען די חמי טבריה.

אמת, אלוויים קויפען קאסט א ביסעל מעהרער פון אנ'אויטאמאביל, אבער עס ברענגט מעהר נוצען ווי אנ'אויטאמאביל. ביי די ארימערע א-אבער איז די אויטאמאבילען אויך א ווייב, צווישען אונז גערעדט.

ווי עס שטעהט האלטען זיי נאך פונ'ם פסוק: ארור שוכב עם בהמה. זיי האלטען אויך נישט פון אנדערע פסוקים.

* * *

נאך א שריט ווייטער א קראם מיט א שילד: בית מסחר לחמרי בנין (א קויף-הויז פון בוי-מאטעריאל) — ווידער א צייכען פון דער נייער צייט. דער בוי-מאטעריאל אינ'ם מסחר-הויז איז דער בעסטער עדות, אז די, וואס בויען א הויז אין טבריה, האבען שוין גאנץ אנדערע בעגריפען פון דעם, וואס עס הייסט בויען א הויז.

לאנגזאם, אבער דאך אלעס פראגרעסירט. שוין אנדערע בעדערפענישען, אנדערע השגות.

עס איז שוין האלבער טאג. די זון באקט. איך געה פארביי א גארטען, א מין פארק. אויפ'ן אריינגאנג העננט א שילד: „גן משמח". בוכשטעבליך איז: בערזעצט הייסט דאס: א גארטען, וואס מאכט פרעהליך. אייראפעאיש גערעדט הייסט עס: א לוסטגארטען צו אמוזירען זיך. וואס איז די שמחה מיט אזא גארטען, מיט וואס דערפרעהט ער די מענשען? דאס האב איך נישט געקאנט זעהן, און דאס, וואס איך האב געזעהן און דארט אין פא-ק, האט מיך ווענינג דערקוויקט.

אבער שוין אזא שילד „גן משמח" איז שוין פאר טבריה א מין קאנטראבאנד, וואו דאס רוב יודישע איינוואוינער האבען שטענדיג געגלויבט, אז די וועלט איז אנ'„עמק הבכא", א קלאג-טאל.

איך בין פארבייגעגאנגען א פלאץ, וואו מען האט מיר אנגעוויזען די שפורען פון דער יודישער ארכעאלאגישער געזעלשאפט, וואו זיי האבען ענטדעקט מיט א קורצער צייט צוריק ווייכטיגע אלטערטימליכקייטען. איך שטעל זיך נישט אפ אויף דעם. די ארכעאלאגישע אויסגראבונגען וועל איך נאך ווידמען א בעזונדערען קאפיטעל.

אין קורצען וויל איך נאך בעמערקען, אז גלייך מיט דעם אומפעט פון דער נייער צייט אין ארץ-ישראל, וואס שטרעבט צו קאלאניזירען דאס לאנד און בויען אויפ'ן באדען, גלייך מיט דער דאזיגער בעשטרעבונג מערקט זיך א שטרעבונג צו ענטדעקען די אלטע וועלט, די אלטע יודישע ארכיטעקטור און קולטור, וואס שפורען פון איהר זענען נאך בעגראבען אונטער דער ערד. עס איז נאך פיל צו ענטדעקען אונטער דעם באדען אין טבריה. לווידער פעהלט געלד.

מען זעט און נשמה'ט פאלגען שטאט ... מען זעהט אין בתים כמעט בייסקען ... פראנכען איז איך בעגריף ...

גאלד ביי יודישע מיליאנערען אויף בעגראבען, אבער נישט אויף אויסגראבען.

די אויסגראבונגען האבען געקאסט בעווייזען דער וועלט וויפיל יודישע קולטור איז נאך בעגראבען טיף אין דער ערד פון ארץ-ישראל.

פריינד נחום סלושץ טראגט זיך ארום מיט גרויסע פלענער פאר אזעלכע נויטיגע אויסגראבונגען — אבער עס פעהלען איהם אפילו די קלענסטע מיטלען.

* * *

איך וואנדער איבער די שמאלע, ענגע הויפען, וואו עס לעבען צוזאמענגעדרענגט יודישע בעלי-מלאכות, דער יידישער פראלעטאריאט, און וואו עס געפינען זיך יודישע קרעמלער, נ-אשענ-דיגער האנדלונג. א שמוק מיטעלאלטער, א שמוק אריענט. מזרח.

איך מאך בעקאנטשאפט מיט א יודישען שניידער, א ספרדי, א רעמבראנדט-טיפ, א רבנישער טיפ.

דער שניידער בעגלייט מיך פריינדליך. מיר געהען פארביי א טיר, וואו עס העננט אן אפגעקראצטע שילד: כובס ומנהיץ ומנקה בגדים, ד. ה. בוכשטעבליך: א וועשער, א פרעסער און א קליידער-ריינמאכער. זיין נאמען איז ש. פראדקין. דער פאמיליען-נאמען פראדקין זאגט, אז אנ'אשכנזי'שער, אונזערער א יוד, האט זיך אריינגעכאפט אין דעם ספרד'ישען פערטעל, שכונה, און איז א רעוואלוציאנער אויף זיין געביט: ער האט אריינגעבראכט נייע בעגריפען אין דער אלטער שניידעריי, ווי „פרעסען און ריינינגען" בגדים, קליידער, א-לא אמעריקא.

אויף דער טיר פון א יודישער שוסטער-קראם (חנות של סנדלריה) איז אנגעקלעבט א מודעה, אנקינדיגונג, מיט גרויסע אותיות וועגען דער צווייטער אספת הנבחרים, וואס דארף באלד פארקומען.

אספת הנבחרים, די פערזאמלונג פון יודישע „דעפוטאטען" — און דעם ארעמען פערטעל איז דאס ווידער א רעוואלוציע. „נבחרים" — א גאנץ נייער בעגריף אין דער אלטער היסטארישער טבריה.

דער ספרד'ישער שניידער בעקלאגט זיך פאר מיר שטארק, אז די חלוצים, די נייע, אנגעקומענע יודישע ארבייטער, די מהפכנים, ד. ה. די רעוואלוציאנערען האבען אריינגעשלעפט אויך אין טבריה א נייכט פון צושטערונג. זיי מאכען הרוב די וועלט.

און איך האב ווירקליך דערזעהן אנגעקלעבטע מודעות אויף די ווענד וועגען א שניידער-שטרייק.

איך האב זיך שטארק פאראינטערעסירט מיט דעם.

דער ספרד'ישער שניידער, מיט דעם רעמבראנדט-פנים, האט מיר גוט געקאנט

ערקלערען, וואס פאר א מין שטרייק עס קומט דא איינענטליך פאר. ער האט גאר געקאנט קרעכצען אינ'ם מאן פון איכה ישבה בדד. אבער דא איז מיר געקומען צו הילף א יונגער שניידער, א פועל, אנ'אשכנזי, וואס איז געבוירען אין טבריה.

און ער האט מיר פאלגענדעס דער-צעהלט (איך גיב דאס איבער מיט זיינע ווערטער):

„דער שניידער-שטרייק ציהט זיך ביי אונז אט דריי חדשים שוין. דער שטרייק האט זיך אנגעהויבען, ווייל די פועלים מוזען ארבייטען ביי די שניידער, ביי די

(ענדע—זעה זייט 4)

שניידער-שטרייק אין טבריה

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

בעלי-מלאכות, צוועלף שעה א טאָג. דער בעסטער שניידער צווישען די פּועלים באַקומט נישט מעהר ווי צוויי און א האַלב פונט א וואָך (אַנ'ערך 12 דאָלאַר). אַנדערע באַקומען נאָך פיל ווייניגער. היינט גייה לעב מיט א פאַמיליע פון אַזאַ געהאַלט — צוויי פונט א וואָך!

„די צאָהל פון די שניידער פּועלים זענען דאָ 27. אַלצען פון זיי זענען אַרויס אין א שטרייק, האָבען זיך נאָכדעם אָרגאַניזירט און געגרינדעט א קאָאָפּעראַטיווע שניידעריי. פון דעם קאָאָפּעראַטיוו האָט זיך אָבער גאָרנישט אויסגעלאָזט. איהר פ-ענט: פאַרוואָס? פשוט דערפאַר, ווייל די יונגערע פּועלים, די ספרדים, האָבען געבראָכען דעם שטרייק און צוריקגעקעהרט זיך צו דער 12-שעה'דיגער אַרבייט פאַר'ן זעלבען פּרייז.

„איבערהויפּט איז שווער ביי אונז צו אָרגאַניזירען די ספרד'ישע אַרבייטער. א אַנדער בלוט, אַנדערע השגות, פּראַים! איך בין דער איינציגער אשכנזי צווישען זיי. ווען אַלע פּועלים וואָלטען זיך געהאַלטען ווי איך, וואָלטען מיר דעם שטרייק געוואונען. אָבער די יונגע ספרד'ישע שטרייקער האָבען זיך דערשראָקען פאַר די אַלטע, פרומע, פאַנאַטישע יודען וועלכע האָבען חוזק, צו שפּאָט געמאַכט דעם שטרייק — און זיי האָבען איינציגוויז דעם שטרייק געבראָכען.

„איך אָבער און נאָך א פּאָר חברים באַמיהען מיר זיך, ווי עס איז, אויפצוהאַלטען א קאָאָפּעראַטיווען שניידער-וואַרשטאַט. עס איז זעהר שווער. אָבער מיר גיבען זיך נישט אונטער. א פּאָר פון די שטרייקער פרובירען צו זוכען שווערע אַרבייט, אום נאָר נישט צוריקצוגעהן צו זייערע בעלי-בתים".

אויף דער פראַגע, ווער האָט אָרגאַניזירט דעם שטרייק? — האָב איך באַקומען דעם ענטפער: דער אַרבייטער-ראַט (מועצת הפּועלים) פון דער הסתדרות העובדים, פון דער אַרבייטער-אָרגאַניזאַציע.

א שניידער-שטרייק, א שניידער-קאָאָפּעראַטיוו! — נישט ווייט פון ר' מאיר בעל הנס קבר!

נישטאָ קיין צייט לאַנג זיך אָפּצושטעלען. איך וואַנדער אין דער ראָזינגער אָרעמער שכונה ווייטער.

א גרויסע העברעאישע שילד — אַלע שילדען זענען אין העברעאיש אָדער העברעאיש און אַראַביש, אפילו די אַראַבער הענגען אויף שילדען מיט, אויסער אַראַביש, העברעאישע אויפשריפטען — געשעפט איז געשעפט!

א גרויסע העברעאישע שילד שרייבט: „בית מסחר של כל סחורות ובגדים" — א געשעפטס-הויז פון אַלע מיני סחורות און קליידער.

נו, האָט איהר בעדאַרפט זעהען, וואָס פאַר „אַלע מיני סחורות" עס געפינען זיך אין דיזען געוועלבעל!

נאָך א שריט א שילד: „בית מרקחת. שטערנבערג בעל הרשיון" — אַן אַפּטייק און איינראָפּעאישען סטיל און אָרט. אָבער קיין סימן פון היגיענישע זאַכען פאַר געזונדע. נאָך א שריט: „רופא שנים" — א צאָהן-דאָקטאָר. דער נאָמען פונ'ם דאָקטאָר: מ. עבו, ווי עס שיינט א ספרדי.

נאָך א פּאָר שריט: א הייפעל אַראַבישע קינדערלעך, שמוציגע, שפּילען זיך. זייערע פּנים'לעך זענען צוגעדעקט מיט פליגען, ווי מיט א שוואַרצער מאַסקע. די קינדער פּרובירען אפילו נישט אַראָפּצוטרייבען די פליגען פון זייערע געזיכטלעך.

די אַראַבישע קינדער שפּילען זיך באַזונדער און די יודישע — באַזונדער, כאָטש זיי וואוינען אין איין גאַס.

איך קאַראַבקע זיך אַרויס פון די פאַרדרעהטע, פאַרשמוטצטע געסלעך און הויפען און קום אַרויס אויף א פרייערען פּלאַץ.

איך זעה א שילד ג"ר'ג (גאַראַזש) כנרת. פון צווישען די אויטאָמאָבילען קומט אַרויס א שאָפער און געהט צו גלייך צו מיר און ער גיט מיר שלום-עליכם. ער האָט מיך דערקענט. געזעהן האָט ער מיך אין ירושלים.

דער שאָפער דערצעהלט מיר, אַז ער איז געווען א תלמיד אין דער ישיבה פון רבי מאיר בעל הנס. אויך דער בזוצער פונ'ם גאַראַזש איז א געוועזענער ישיבה-בחור. „עס ליגט פיל לומדות — ערקלערט מיר דער שאָפער פון רבי מאיר בעל הנס ישיבה — אין פיל פלפול אויפצוהאַלטען א גאַראַזש און צו פערדינגען אויטאָמאָבילען, ווען מ'הויבט אָן אהן געלד".

דער בעל הבית פון די אויטאָמאָבילען איז אויך א „בעל נס".

די לעבעדיגע מומיע.

וואָס די ענגלישע קעניגין האָט איבערגעלעבט אויף א בעזוך אין לאָנדאָנער אוניווערזיטעט.

די ענגלישע קעניגין האָט אין די לעצטע טעג בעזוכט א גאַנצע ריי'ה וויסענשאַפטליכע אינסטיטוטען פון די ענגלישע אוניווערזיטעטען. בעת די קעניגין האָט שוין געהאַט געזעהן אַלע מערקווירדיגקייטען האָט זי געפרעגט, צי זי וואָלט נישט געקאָנט זעהן דעם לייטער פון וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט?

— געוויס, האָט איהר דער רעקטאָר פון קאָלעגיום געענטפערט, און האָט די קעניגין אַריינגעפיהרט דורך א לאַבירינט פון קאָרידאָרען אין א גרויסען זאַל. אין דעם זאַל געפינט זיך דער גרינדער פון אונזער אינסטיטוט, האָט געזאָגט דער רעקטאָר.

ער האָט געעפענט צוויי אייזערנע טירען און די קעניגין איז געבליבען פאַרציטערט, אַרויסלאָזענדיג א געשריי פון שרעק.

— זאָל זיך די קעניגין נישט שרעקען. דאָס איז בלויז א מומיע, האָט געזאָגט אַנוויזענדיג אויף א פיגור, וואָס איז געזעסען, ווי א סטאַטוע אין א אייזערנעם פּאָטעל ביי א לאַנגען גרינעם טיש.

בעת די קעניגין האָט זיך ענדליך בערוהיגט פון איהר שרעק, האָט דער רעקטאָר איהר דערצעהלט די געשיכטע פון דער מומיע. דער גרינדער פון קאָלעגיום, וואָס די קעניגין זעהט, האָט דער רעקטאָר ערקלערט, הייסט ירמיהו בענטהאַם, געשטאָרבען אין יאָהר 1799, וואָס האָט פאַרשריבען זיין גאַנץ פאַרמעגען פאַר וויסענשאַפטליכע צוועקען, בעשטימענדיג א באַזונדערן קאַפּיטאַל פאַר גרינדען א אינסטיטוט פאַר וויסענשאַפטליכע פאָרשונגען ביים אוניווערזיטעט.

אין זיין צוואה האָט ער געשריבען, אַז דאָס איז זיין לעצטער ווילען מען זאָל זיין קערפּער אויסשטעלען אין'ם גרויסען זאַל, וואו די פּראָפעסאָרען האַלטען זייערע קאָנפערענצען, באַלזאַמירענדיג דעם קערפּער לויט דער מעטאָדע, וואָס ער אַליין האָט ערפונדען. די דאָזיגע מעטאָדע פאַרזיכערט דעם קערפּער די דויערהאַפטיגקייט אויף לאַנגע יאָהרהונדערטער.

ירמיהו בענטהאַם איז ווי באַקאַנט געווען א בעריהמטער כעמיקער, וואָס האָט ווירקליך ערפונדען א נייע מעטאָדע צו באַלזאַמירען און האָט זי גענוי בעשריבען אין זיין טעסטאַמענט.

דער לעצטער ווילען פון בערימטען געלעהרטען איז ערפילט געוואָרען. דער קערפּער איז באַלזאַמירט געוואָרען און די מומיע איז אוועקגעזעצט געוואָרען אין א ספּעציעל-קאָנסטרואירטען שטוהל, צו וועלכען זי איז צוגעשרויפט מיט שרייפלעך.

דערביי איז די מומיע אַזוי קונציג באַלזאַמירט, אַז זי מאַכט דעם איינדרוק פון א לעבעדיגען מענש. מיר האָבען זיך שוין צוגעוואוינט, האָט דער רעקטאָר ערקלערט, צו זיין אַנוועזענהייט. דער פערשטאָרבענער פּראָפעסאָר געהער צו אונז און נעמט אַנטייל אין אַלע אונזערע בעראַטונגען, געוועהנליך הויבען מיר אָן אונזערע זיצונגען דערמאָנענדיג אונזער איידעלען פאָרגענגער.

די קעניגין האָט זיך בערוהיגט און זי האָט [illegible] די האַנד אויף די מייצעס פון דער מומיע.

ער איז געווען, האָט דער רעקטאָר פאַרענדיגט זיין ערקלערונג, נישט נאָר א גרויסער געלעהרטער נ"ר אויך א בעגייסטערטער נביא, וואָס האָט ביים ענדע פון 18-טען יאָהר-הונדערט פאָראויסגעזעהן די ענטוויקלונג פון דער וויסענשאַפט און בעזונדערס פון דער טעכניק.

די געהיימניש פון יענער נאַכט...

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזשער לעבען.

פון לעאָן פייערמאַן.

(32-טע פאָרטזעצונג.)

21-טער קאַפּיטעל.

אין א קליינער וואַרשאַווער קנייפּע אויף דער פּראַגא-גאַס האָט זיך פאַרזאַמעלט דאָס אַמאָל פון דער וואַרשאָווער אונטער-וועלט. מען האָט דאָרט געקענט טרעפען שטענדיגע קליענט'ן פון אויספאָרשונגס-אַמט, גנבים, שווינדלער און א גאַנצע באַנדע פּערברעכער צוזאַמען מיט זייערע געליבטע.

דאָס איז נישט געווען קיין פערבאָרגענע גנבים-נעסט. אין וועלכער א געוועהנליכער מענש האָט נישט געהאַט קיין צוטריט, פערקעהרט — די טיר פון דער וואָס איז געווען ברייט געעפענט און ווער עס האָט געוואָלט, האָט זיך געקענט זעצען ביי א טישעל און פאַר א האַלבען גילדען אויסטרינקען א גלעזעל בראָנפען.

עס האָט זעהר אָפט געטראָפען, אַז צו דער דאָזיגער קנייפּע וואָס איז געווען בעקאַנט אונטער'ן נאָמען „מארישקא" זענען אַריינגעקומען פּאָליציי-באַאַמטע צו מאַכען א כלפה, אָבער קיינע איז נישט איינגעפאַלען אַדורכצופיהרען וועלכע עס איז רעוויזיע אָדער אַבלאַווע.

די געסט האָבען זיך אויפגעפיהרט רוהיג, האָבען קיינעם נישט געשטערט, האָבען געטרונקען, געגעסען, בעצאָהלט און אַוועקגעגאַנגען צופרידענע.

אין א גרויסען ווינטער-אָוונט זענען אין „מארישקא" געזעסען צוויי נייע געסט. א שטענדיגער איינגעהער פון דער דאָזיגער קנייפּע האָט באַלד געקענט דערקענען, אַז דאָס זענען נייע געסט. זיי האָבען זיך בעגריסט מיט דער ווירטין, וואָס קיין איינער פון די אַלטע געסט האָט נישט געטון, זיך אַוועקגעזעצט נעבען טישעל און געפאָדערט א פלאַש בראָנפען.

די ווירטין האָט גלייך אַוועקגעשטעלט אויפ'ן טיש 2 פלעשער און צובייסעכצער, נישט ווילענדיג זיך מטריח זיין נאָכאַמאָל.

די געסט, זיצענדיג ביים טישעל האָבען זיך פערדרויכערט פּאַפּיראָסען און גענומען שווייגענדיגערהייט זיך אָנגיסען גלעזלעך.

דאָס, וואָס זיי האָבען נישט גערעדט, האָט צוגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט פון אַלע געסט.

ערשט נאָכ'ן זיבעטען גלעזעל האָט איינער פון זיי געזאָגט צום צווייטען:

— מיר וועלען פאַרבייסען?...

אויף וואָס דער צווייטער האָט געענטפערט:

— מיר בייסען איבער און טרונקען ווייטער...

זיי האָבען אויסגעגעסען א שטיקעל זעמעל מיט וואורשט און ווייטער געטרונקען, נישט אַרויסרעדענדיג איינער צום אַנדערן קיין וואָרט.

ווען איין פלעשעל איז געוואָרען אויסגעליידיגט, האָבען די געסט בעקומען לשון.

— פּאַניע פּערעמבסקי — האָט געזאָגט איינער פון זיי — זאָג מיר נאָר, איך בעט אייך, פאַרוואָס זענט איהר געפאַלען... איהר זענט געווען אַן אַגענט פון דער קרימינאַל-פּאָליציי אין לאָדז!...

פּערעמבסקי האָט א מאַך געטון מיט דער האַנד און זיך אויפגעהויבען אָנגעגאָסען א גלעזעל בראָנפען.

— איך וויל וועגען דעם נישט רעדען... צו וואָס אויפרייצען אַלטע וואונדען... זיי זענען שוין א ביסעל פערהיילט... זאָלען זיי בלייבען אַזוי ווי זיי זענען... נישט אמת, פּאַניע פּיאָטראָווסקי?...

פּערעמבסקי האָט געשאָקלט מיט'ן קאָפּ און אויפגעהויבען א גלעזעל. דער מאַן, וואָס איז געזעסען נעבען איהם, איז געווען פּערעמבסקי'ס אַמאָליגער קאָלעגע בײדע האָבען צוזאַמען געאַרבייט אין לאָדזשער אויספאָרשונגס-אַמט. אין דער לעצטער צייט האָט זיך פּיאָטראָווסקי איבערגעצויגען קיין וואַרשע און איז געווען אַן אַגענט פון וואַרשאָווער אויספאָרשונגס-אַמט.

— און איך האָב געהערט — האָט פּיאָטראָווסקי ווייטער געזאָגט — אַז אין דער גאַנצע'ר געשיכטע איז שולדיג א פרוי... איז דאָס אמת?..

— אמת און נישט אמת... האָט פּערעמבסקי געענטפערט — דאָס איז נישט קיין פרוי, נאָר א טייוועל... איבעריגענס, וואָס וועלען מיר וועגען דעם רעדען, אַז סיי-ווי-איז אַלץ פערפאַלען...

— עס דאַכט זיך דיר בלויז, קאָלעגע... עס איז נאָך אַלץ נישט פערפאַלען. דו ביסט נאָך יונג, געזונט, שטאַרק... דו דאַרפסט דיך נישט מיט איינמאָל אונטערגעבען...

— יאָ, יאָ, — האָט זיך פּערעמבסקי מסכים-געווען — אָבער וואָס זאָל מען טון, אַז דאָס לעבען איז מיר שוין פער'מיאוס געוואָרען... איך וואָלט געוואָלט א סוף מאַכען מיט דער גאַנצער געשיכטע — ...

— נו, נו, קיין נאַרישקייטען זאָלסטו נאָך נישט רעדען... דאָס האָט נישט קיין זין... זעהט איהר, איך האָב אייך גערן, איך האָב פאַר אייך א געפיהל, דעריבער ראָט איך אייך צו ענטלויפען פון דאַנען... עס ערוואַרט אייך אונאַנגענעהמע זאַכען... נישט אמת, איהר זענט ענטלאָפען פון דינסט?... נו, זעהט איהר... און חייט אַלץ... בעסער וואָלט געווען, ווען איהר אָבער וואָלט אַזוי אוועקגעפאָהרען אויף א יאָהר... אויף א גאַנץ יאָהר... דערנאָך וואָלט די גאַנצע געשיכטע פערגעסען געוואָרען.

פּערעמבסקי האָט זיך פערטראַכט.

— יאָ... אָבער זי...

— ווער?

— די פרוי...

— לאַכט זיך אויס פון איהר... אַזוי ווי זי האָט זיך אויסגעלאַכט פון אייך. איבעריגענס וועל איך אייך בסוד דערצעהלען, וואָס מיט איהר איז געשעהן...

— איהר האָט זי געזעהן?

— א פראַגע!... זי איז געווען ביי אונז אין אויספאָרשונגס-אַמט.

— זי?

— יאָ, זי... מען האָט מיר באַלד געזאָגט, אַז דאָס איז אייער פרוי...

— נו, וואָס איז געשעהן מיט איהר?

— מען האָט זי אָבגעשיקט קיין לאָדז...

פּערעמבסקי האָט פערבייסט א טויטס.

ער האָט זיך שנעל אויפגעהויבען פון דער שטוהל און געזאָגט:

— איך מוז שוין געהן...

— וואוהין וועט איהר זיך איצט שלעפּען?... זיצט ווייטער... מיר וועלען ווייטער שמועסען...

— ניין... איך מוז... איך מוז שוין געהן...

— וואוהין?

— אויפ'ן וואָקזאַל.

— איהר פאָהרט אַוועק?

— יאָ... קיין לאָדז... איך מוז...

— נו, פּאַניע פּערעמבסקי... ביט אַכטונג, איהר זאָלט נישט פאַרגעסען... איבעריגענס, טוט, וואָס איהר ווילט...

פּערעמבסקי האָט געכאַפּט דעם קאַפּעלוש און וואַקלענדיג זיך אויף די פיס איז ער אַרויס אויף דער גאַס.

(פאָרטזעצונג קומט)

די יודישע קדושים אין בריסעל

צוליב א בלבול פון א משומדת.

אין דער ביבליאָטעק פון דעם ווינער הויף, די איצטיגע נאַציאָנאַל-ביבליאָטעק, געפינט זיך די גענויע באַשרייבונג פון א געשיכטע, וואָס האָט פּאַסירט אין יאָהר 1369 אין בריסעל.

און אָט וואָס דער דערמאָנטער היסטאָרישער דאָקומענט דערצעהלט אונז:

אין אָקטאָבער 1369 אין א שעהנעם פריהמאָרגען בשעת דער גלח פעטער פאַן דער העדע איז געקומען אין קלויסטער אַריין, האָט ער דערזעהן, אַז די טיר פון דעם קלויסטער איז אויסגעבראָכען געוואָרען און מ'האָט פון דאָרטען אַרויסגענב'עט פיר און צוואַנציג הייליגקייטען. האָט מען אָנגעהויבען די זאַך חוקר ודורש זיין, און אַזוי ווי מ'האָט גאָרנישט געקענט געפינען, האָט מען גערעכענט, אַז די זאַך וועט באַלד פאַרגעסען ווערען.

אָבער אין זעקס חדשים אַרום, אין אַפּריל 1370 האָט דער דערמאָנטער גלח מודיע געווען דער רעגירונג, אַלס דער העכסטער קאַטוילישער מאַכט, פאָלגענדעס:

איינע א פרוי קאַטארינא, א משומדת, האָט מיר היינט איבערגעבראַכט אַלע הייליגקייטען און מיר מודיע געווען אַז ביז היינט זענען זיי געווען ביי די יודען. דעם 12 אַפּריל, ערב פּסח, האָבען די יודען מיט די הייליגקייטען ערלויבט שפּאָטען צו מאַכען אין זייער שוהל. איינער פון די יודען האָט די הייליגקייטען געשטאָכען מיט א מעסער, האָט זיך איז בלוט געלאָזט פליסען פון די געשטאָכענע הייליגקייטען, דערויף האָבען זיך די יודען אַזוי דערשראָקען אַז זיי זענען זיך צעלאָפען פון דער שוהל. דערנאָך האָט מען זי אַריינגערופען אין שוהל, איהר געגעבען צוואַנציג גאָלדשטיקלעך, זי זאָל די הייליגקייטען אַפּטראָגען קיין קעלן. זי האָט צוגעזאָגט דאָס צו טון, האָט גענומען דאָס געלד מיט די הייליגקייטען און זיי געבראַכט צו איהר גלח.

ווען די דאָזיגע ידיעה איז אָנגעקומען צו דער רעגירונג, האָט מען תיכף צונויפגערופען חכמי הדור אונטערן פאָרזיץ פון דעם הערצאָג וועגצעלוס פון בראַבאַנט.

מ'קען זיך פאָרשטעלען, וואָס פאַר א שרעק ס'איז אָנגעפאַלען אויף די בריסעלער יודען, וועלכע האָבען געוואוינט אינ'ם געטאָ אין די שמאָלע געסלעך אויף מאָלענבערג.

אַרום דעם מאָלענבערג זענען געווען טויערען, וועלכע זענען פאַרנאַכט צוגעמאַכט געוואָרען, א קריסט איז כמעט קיינמאָל נישט געקומען אין די געסלעך.

דער ערשטער בעפעהל פון די „חכמים" האָט געלויטעט, אַז אַלע יודען מיט זייערע ווייבער און קינדער זאָל מען אַרעסטירען און זייערע הייזער זאָל מען פאַרזיגלען.

די עלטסטע פון די יודען האָבען אָפּגעגעבען א ערקלערונג, וועלכע האָט געלויטעט:

„מיר שווערען, אַז מיר זענען ני[שט] שולדיג, קיינמאָל איז אונז נישט איינ[געפאַלען] געפאַלען צו גנב'ענען אָדער צו לאָזען גנב'ענען די הייליגקייטען.

בנוגע דער גנבה איז עס באמת א בלבול פון א משומדת. ערב פּסח זענען מיר געזעסען אין שוהל און געלערנט. אויפ'ן טיש זענען געלעגען ספרים און דרייסיג גאָלד-שטיקלעך, וועלכע מיר האָבען געוואָלט פאַרטיילען צווישען אָרימע לייט אויף פּסח.

פּלוצים פאַלט אַראָב פונ'ם סופיט אויפ'ן מיטען טיש א נעסט פון פלעדערמייז, מיר דערשרעקען זיך און ס'עקעלט אונז אויך פאַר די שרצים. איינער פון אונז פּטאַרעט זיך צו האַלטען די אַלטע פלעדערמייז זי זאָל זיך נישט איינגראַבען אין אונזערע האָר. דערווייל פאַלט אַן שבת און מיר קענען גאָרנישט טון, רופען מיר אַריין די משומדת קאַטערינא, זי זאָל אַוועקרוימען דאָס גאַנצע נעסט פון דעם טיש.

קאַטערינא נעמט אַוועק די אַלע זאַכען און ווען זי איז אַוועקגעגאַנגען זעהען מיר, אַז עס פעהלען אונז 30 גאָלדשטיקלעך, וועלכע זי האָט גע'גנב'עט.

נישט גענוג, וואָס זי האָט גע'גנב'עט מסרט זי אונז נאָך וועגען אַזאַ שווערען חטא.

מיר שווערען, אַז מיר ווייסען נישט, וואו די הייליגקייטען זענען געווען, און ווי אַזוי זיי זענען צוריקגעקומען. מיר בעטען ביים הערצאָג יושר, ער זאָל זיך מרחם זיין און אונז אויסלייזען פון אומזיסטער פּיין".

בשעת דאָס געריכט איז געזעסען, האָט דער המון אַריינגעדרונגען אין די יודישע גאַסען, האָט אויפגעריסען די יודישע הייזער און אויסגערוימט, וואָס האָט זיך נאָר געלאָזען. וואָס מ'האָט נישט געקענט צונעהמען האָט מען חרוב געמאַכט.

קאַטארינא האָט געזאָלט געבראַכט ווערען אין געריכט, בכדי זי זאָל די יודען זאָגען דעם אמת אין די אויגען.

בשעת מ'איז אָבער געקומען ברענגען זי צום געריכט, האָט מען זי געטראָפען א טויטע — זי האָט זיך אויפגעהאַנגען.

דאָס געריכט האָט נישט געוואוסט וואָס צו טון. מ'האָט געהייסען די יודען זאָלען בלייבען אין די קערקערס און דאָס געריכט האָט מען דערווייל אָבגעלעגט ביז מען וועט אינגאַנצען חוקר ודורש זיין.

אין עטליכע טעג אַרום האָט מען אין בריסעל אַריינגעזעצט א פּערזאָן א געוויסען יאָהאַן לעווען, ביי וועלכען מ'האָט געפונען זעכציג גאָלדשטיקלעך, צווישען זיי עטליכע מיט סמנים.

מניה וביה האָט מען זיך דערמאָנט, אַז מיט א צייט צוריק איז געשטאָרבען א רייכער יוד יהונתן ענגיען, וועלכער האָט איינמאָל געמאַכט א געשעפט און פאַרדינט 61 גאָלדשטיקלעך, דערונטער עטליכע מיט סמנים. ער האָט דאָס געלד געוואָלט בעגראָבען אין זיין גאָרטען, און ווען ער איז א לאַנגע צייט נישט צוריקגעקומען איז איהם זיין פרוי נאָכגעגאַנגען זוכען און איהם געטראָפען טויט אין גאָרטען מיט דער לאָפּאַטע אין דער האַנד. מ'האָט גערעכענט, אַז א שלאַק האָט איהם געטראָפען און מ'האָט זיך בלויז געוואונדערט אַז מ'האָט ביי איהם געפונען בלויז 4 גאָלדשטיקלעך און 60 האָבען געפעהלט.

איצט האָט מען געוואוסט אויף זיכער, אַז אָט דער יאָהאַן ענגיען האָט דערמאָרדעט יהונתן ענגיען און מ'האָט איהם פאַרמשפּט צו דער תליה. פאַר'ן הענגען האָט ער פאַרלאַנגט א גלח, וועלכען ער האָט דערצעהלט אַזאַ מעשה:

„איך בין נישט קיין מערדער, איך האָב נאָך א גרעסערע עבירה".

דערנאָך האָט ער דערצעהלט, אַז אין אָקטאָבער 1360 איז צו איהם געקומען דער רייכער ענגיען און איהם פּלומרשט צוגעזאָגט געלד, וויבאַלד ער וועט אַרויסגנב'ענען די הייליגקייטען פונ'ם קלויסטער. תחילת האָט ער נישט געוואָלט, אָבער ווען ענגיען האָט איהם צוגעזאָגט זעכציג גאָלדשטיקלעך איז ער מרוצה געוואָרען און ביינאַכט איז ער מיט א לייטער אַריינגעקראָכען אין קלויסטער, האָט אַרויסגעגנב'עט די הייליגקייטען און זיי געבראַכט יהונתן. דערנאָך האָט איהם דער רב אויסגעצאָהלט די 60 גאָלדשטיקלעך.

יאָהאַן לעווען האָט מען, פאַרשטעהט זיך, געפרייט און מ'האָט זיך גענומען אָנטון ענוים קשים די אַרעסטירטע יודען וועלכע האָבען, פאַרשטעהט זיך, געלייקענט שטיין און ביין.

דעם 22-טען מאַי 1370 האָט מען זיי אומגעבראַכט אויף אַן אונברחמנות'דיגען אופן.

אויף וועגען האָט מען זיי געפיהרט אַרום דער שטאָט, דער המון איז נאָכגעלאָפען און זיי בעוואָרפען מיט שטיינער. דערנאָך האָט מען זיי מיט ברענענדיגע צוונגען אָבגעשניטען די הויט פונ'ם לייב. דערנאָך האָט מען זיי אַלע פאַרברענט.

די ווייבער מיט די קינדער האָבען געמוזט צוקוקען די יסורים. דערנאָך האָט מען זיי אַלע מיט געוואַלד אָבגע'שמד'ט.

די קעפּ פון די דריי הרוגים האָט מען אויפגעשטעלט פאַר'ן טויער פונ'ם יודישען געטאָ, וואו זיי זענען יאָהרענלאַנג געשטאַנען למען ישמעו ויראו און עד היום הייסט נאָך די גאַס: „די גאַס פון די דריי קעפּ".

נאָכ'ן פּסק-דין, וואָס מ'האָט אויסגעפיהרט אויף די יודען, האָט מען די הייליגקייטען מיט גרויס פּאַראַד צוריקגעבראַכט אין קלויסטער אַריין, וואו מ'האָט אויף די ווענט און אויף די פענסטער אָנגעשריבען די מעשה לדור דורות...

דאָס איז דער אָפיציעלער דאָקומענט, וועלכער געפינט זיך אין דעם ווינער נאַציאָנאַל-ביבליאָטעק.

פּראָצעס געגען יודען, וואָס זענען אַרויסגעטרעטען געגען כוליגאַנעם.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) ווי מיר האָבען שוין איינער צייט געמאָלדען זענען כוליגאַנישע שילער בעפאַלען אום יום כפור די שוהל אין פּיאַטרא נעאַמצע, אויסגעהאַקט די שויבען און פאַרוואויסטעט עטליכע מתפּללים. די מתפּללים זענען אַרויס פון שוהל און אָבגעוועהרט זיך מיט די אָנפאַלער.

צוליב דעם זענען 15 יודען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט. די אָנקלאָגער פאָדערן פיר און א האַלב מיליאָן לײ ענטשעדיגונג. די פאַרטיידיגער פון די יודישע אָנגעקלאָגטע האָבען געפאָדערט צו רופען א גאַנצע ריי'ה עדות. דאָס געריכט האָט די פאָדערונג פון דער פאַרטיידיגונג אָבגעוואָרפען. ביידע אַדוואָקאַטען האָבען זיך דעריבער ענטזאָגט אין אַזעלכע בעדינגונגען צו פיהרען די פאַרטיידיגונג. דער אורטייל ווערט ערוואַרט די טעג.

לאדזער כראניק.

רעלעגאציע פון „לאקאטאר" פאהרט צום וויצע-פרעמיער בארטעל.

(ע) שבת פאהרט קיין ווארשא א ספעציעלע דעלעגאציע פון פעראיין „לאקאטאר", וועלכע וועט פארשטעלען דעם וויצע-פרעמיער בארטעל א מעמאריאל, אין וועלכען עס ווערט געפאדערט אפצושאפען דעם פראצענטועלען וואוקס פון דירה-געלד.

מלוכה'שע ספירטוס-געוועלבער ווערען נישט געעפענט.

(ע) אין די צייטונגען איז געווען געמאלדען, אז אין לאדז וועלען געעפענט ווערען מלוכה'שע געוועלבער, וואס וועלען פערקויפען ספירטוסים.

ווי מיר דערוויסען זיך, איז די זאך נישט אקטועל און אזעלכע געוועלבער וועלען אינגאנצען נישט געעפענט ווערען.

צוזאמענשטויס צווישען אנ'אויטא און א טראמוואי.

(פ) געכטען מיטאג-צייט האט זיך אויף אנדזשעיא גאס צוזאמענגעשטויסען אנ'אויטאמאביל מיט א טראמוואי. דער אויטא איז שטארק בעשעדיגט געווארען.

וויפיל וועקסלען זענען פראטעסטירט געווארען אין יאנואר?

(מ) אין יאנואר האבען די היגע נאטאריען פראטעסטירט 8.584 וועקסלען אויף א סומע פון 1.603.601 זל. אהן פראטעסט זענען אויסגעקויפט געווארען 3.464 וועקסלען אויף א סומע פון 783.90[illegible] זל.

די טעקסטיל-ארבייטער גרייטען זיך צום שטרייק.

דריי פערזאמלונגען פון די פאבריקס-דעלעגאטען.

(אז) נעכטען איז אין זאל פון ענדעקישען פעראיין פארגעקומען א פערזאמלונג פון די דעלעגאטען פון פעראיין „פראצא פאלסקא", אויף וועלכער דעפ. לאנדרשינסקי האט געהאלטען א רעפעראט וועגען דער הוספה און דער טעקסטיל-אינדוסטריע.

אויף דער פערזאמלונג איז בעשלאסען געווארען צו פערלאנגען א רעוויזיע פון צענזוס און דער טעקסטיל-אינדוסטריע און געהעריגע שכירות פאר די ארבייטער.

און דער זעלבער צייט איז אויך פארגעקומען א פערזאמלונג פון דעלעגאטען, וואס געהערען צום פעראיין „פראצא", וואו עס האט גערעדט דער לייטער פון פעראיין ה' קאזשוטיץ-טשאק. עס איז בעשלאסען געווארען, אז אין פאל, ווען די אינדוסטריעלער וועלען דעם 5. מערץ נישט נאכגעבען די פאדערונגען, זאל באלד ערקלערט ווערען א שטרייק.

אנ'ענליכע פערזאמלונג איז פארגעקומען אין לאקאל פון די קלאסען-פעראיינען אויף נארוטאוויטשא 50. דארט האבען גערעדט ראדזיעוויטש און וואלטשאק. עס איז אנגענומען געווארען אנ'ענליכע רעזאלוציע, וואס אין „פראצא".

בעשטראפט פאר נישט האלטען ריין די הויפען.

דער רעגירונגס-קאמיסאר האט בעשטראפט פאלגענדע ווירטשאפטען פאר נישט האלטען ריין די הויפען: פיעטריש היינאר, פעטריקאווער 69 — 20 זל., ד. בערמאן, לעשנא 5 — 20 זל. וולאדימלאוו מיכאלאוויטש, פושעגרזעלניאנא 107 — 30 זל., לעגנא אויגוסטא, רוסנא 7 — 20 זל.

מאשין-מצות זאלען הייאהר געאסר'ט ווערען אין לאדז.

(ג) היינט, דאנערשטאג אווענד קומט פאר א זיצונג פון דער כשרות-קאמיסיע און דעם ראבינאט. אויפ'ן סדר-היום פון דער זיצונג איז צווישען אנדערע'ן פארהאן די פראגע וועגען מאשין-מצות, וואס וועלען געבאקען ווערען אין לאדז, אדער וועלען אהער געבראכט ווערען פון דער פרעמד.

דער ראבינאט שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז מיט די מאשין-מצות זענען שוין געשעהן א סך מכשולים, די פערצייטישע גדולים האבען זיי געאסר'ט און אויך דער לאדזשער רב ר' אלי' חיים מייזעל ז"ל האט נישט דערלאזט נוצען קיין מאשין-מצות.

א תריץ דעם וועט אויף דער היינטיגער זיצונג אנגענומען ווערען א געהעריגע שטעלונג מכוח בעקעמפען די ווינקעל-שוחטים, וואס מעהרען זיך כסדר אין לאדז.

עס זאל אויך ענדגילטיג ערלעדיגט ווערען דער ענין פון די יאטקעס, וואס פערקויפען כשר מיט טריפה פלייש צוזאמען. צו דעם צוועק זאלען זיך פארשטעלען פאר'ן ראבינאט דעלעגאציעס פון אלע יודישע פלייש-פעראיינען און אונזער שטאט.

געווינס פון 50.000 זל. ארייגעפאלען אין לאדז.

(!) קיין לאדז איז ארייגעפאלען דאס געווינס פון 50.000 זל. פון דער איצטיגער מלוכה-לאטעריע. געוואונען האבען 4 אונבעמיטעלטע יודען.

איבערגעפאהרען.

(— אויף אל. קאשטשושקא איז איבערגעפאהרען געווארען דורך א פוהר אברהם שפילבערג פון לוטאמירסקא 34.

א געשלעג מיט מעסערס.

(—) דער איינוואוינער פון קאנסטאנטינער 46 אהרן ברייטמאן איז שווער פערוואונדעט געווארען מיט א מעסער דורך משה מאפאוזקי. די פאגאטאוויע האט דעם פערוואונדעטען ערטיילט הילף און דעם שלעגער ארעסטירט.

דער גרויסער

מאסקען-באל

פון דער יודישער פרעסע

ד. 26 פעברואר

אין „אימפעריאל".

ערשטקלאסיגע אטראקציעס!!!

צווישען אנדערען אין פראגראם:

זשורנאליסטען-טשארלסטאן

טעקסט משה בראדערזאהן, מוזיק העניך קאהן.

פלאסטישע טענץ

אויסגעפיהרט דורך קארל געטעלבערגער און מרים בראדערזאהן.

ראדיא!

רעדעס פון אלע בעריהמטהייטען.

גלית-שפיל,

אויסגעפיהרט דורך דער לאדזער סטודיע, רעזשי, דעקאראציעס און קאסטיומען דורך דעם קינסטלער ראמאן ראזענטאל.

שים-בודע

ארראנזשירט דורך ד"ר אקערבערג.

קארוזעל

מיט קאטארינקע-ארקעסטער.

קיאסקען

אנפיהרונג — פרוי ד"ר קראוש

פאטאגראפישע אנשטאלט

אויפנאהמען פון די אנוועזענדע אויפ'ן ארט.

די פראגראמען

זענען נומערירט. 3 א ווייגער במנאכט וועלען די פראגראם-בעזיצער אנטייל נעמען אין גורל פון:

1) אלע ווערק פון שלום עליכם;

2) א צייכנונג פון מאלער מענע קאץ.

3) א פראכטפולע בראנו-פיגור.

3 ארקעסטערס,

אונטער דער לייטונג פון לידוויער.

רייכער בופעט.

עלעקטרישע עפעקטען,

לויט'ן פלאן פון אינזש. לעבענהאפט.

דעקאראציע און קאריקאטורען געמאלט דורך די קינסטלער מענע קאץ, אברהם ווינעוויס, און אינזש. מאחלער.

דער פערפערקויף פון בילעטען קומט פאר אין די רעד.: „לאדזער טאגעבלאט" און „נייער פאלקסבלאט".

הגהה - בילעטען ווערען פערקויפט נאר ביז פרייטאג, ד. 25. ד. ח. ביז 2 נאכט.

26 פעבר.

26 פעבר.

גייסטיגע ארבייטער און פאבריקס-מייסטער איבערגעגעבען די אינדוסטריעלער די לוין-פאדערונגען.

(ע) די פעראיינען פון גייסטיגע ארבייטער, וואס זענען בעשעפטיגט אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע און פון די פאבריקס-מייסטער האבען נעכטען געשיקט די אינדוסטריעלער א מעמאריאל, אין וועלכען דער אבמאך ווערט אפיציעל געקינדיגט און עס ווערט געפאדערט א לוין-הוספה פון 25 פראצענט. אלס טערמין פון ענטפערן ווערט געגעבען דער 5. מערץ 1927.

לאדז אהן א וויצע-וואיעוואדא.

(פ) ווי מיר דערוויסען זיך, איז נאך נישט בעשלאסען געווארען, ווער עס זאל אין לאדז פערנעמען דעם אמט פון וויצע-וואיעוואדא.

דער ערשטער קאנדידאט אויפ'ן דאזיגען אמט א. זשעווסקי האט נאך מיט עטליכע וואכען צוריק מיטגעטיילט דער מאכט, אז זיין קראנקהייט ערלויבט איהם דערווייל דעם אמט נישט אנצונעמען.

אין אמטליכע קרייזען זאל די פראגע פון בעזעצען דעם אמט ענדגילטיג וויסען.

שטאטישע בעאמטע פאדערן א לוין-הוספה.

(ע) היינט וועט פארקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון פעראיין פון שטאטישע אנגעשטעלטע אין די עפענטליכע אינסטיטוציעס וועגען אנ'עקאנאמישער אקציע.

די פערוואלטונג פון פעראיין האט געשיקט דעם מאגיסטראט א בריוו, אין וועלכען די מאגיסטראט-פארשטעהער ווערען איינגעלאדען אויף א קאנפערענץ אויפ'ן 21. פעברואר. די שטאטישע אנגעשטעלטע פאדערן א נייע לוין-הוספה.

מיטינג פון עלעקטריע-קאנסומענטען

פאדערונג צו פערבילינגען דאס עלעקטרישע ליכט.

(ע) היינט דארף קומען קיין לאדז דער דעלעגאט פון ארבייטס-מיניסטעריום זיעלינסקי, וועלכער וועט אין וואיעוואדזטווא-אמט אננעמען אנקלאגעס פון קאנסומענטען פון עלעקטרישען שטראם. אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט פאר'ן דעלעגאט זיך פארשטעלען א דעלעגאציע פון פעראיין פון קאנסומענטען פון עלעקטרישען שטראם און בעוויזען איהם, אז ער זאל אננעמען מיטלען, אז די עלעקטראווניע זאל נישט הויבען דעם פרייז פון עלעקטרישען ליכט.

אין אווענד וועט פארקומען א גרויסער מיטינג פון די עלעקטריע-קאנסומענטען. אויף וועלכען עס וועט אנגענומען ווערען א רעזאלוציע מיט א פאדערונג צו פערבילינגען דאס עלעקטרישע ליכט.

לאדזער אינדוסטריעלער ביים האנדעלס-מיניסטער

וועגען עקספארט קיין אויסלאנד.

(מ) קומענדיגע וואך פאהרט קיין ווארשא ד"ר פינדערמאן און פרעזעס ג. אייטינגאן, וועלכע וועלען זיך בעטייליגען אין דער ערשטער זיצונג פון דער קאמיסיע, וואס איז גערופען געווארען דורך מיניסטער קוויאטקאווסקי, אויסצוארבייטען קאנקרעטע פארשלאגען וועגען דער מיטארבייט פון די סוחרישע ארגאניזאציעס מיט דער רעגירונג בנוגע עקספארט אויפ'ן מזרח.

די לאדזער פארשטעהער רופען ארויס אלס הויפט-פאדערונג די פראגע פון קרעדיט פאר דער לאדזער אינדוסטריע און וועגען גארנטירען דעם טראנזיט דורך רוסלאנד.

אנ'אלטע יודינע ליגט אויפ'ן פראסט דריי 3 מעת-לעת,

ביז דער יודישער ווירט לאזט זי אריין אין איהר דירה.

(ג) די גאזעט אין „לאדזער טאגעבלאט" וועגען דעם, אז אויף גייער'ס מארק האבען יודישע ווירטסלייט ארויסגעווארפען פון איהר וואוינונג אנ'אלטע יודישע אלמנה זלאטע וואלף מיט איהרע צוויי קינדער — האט ארויסגערופען איבעראל ביי אנגעזעהענע לאדזער פליטער, וועלכע האבען אינטערווענירט לטובת דער עקסמיטירטע פרוי ביי דעם ווירט פון זאוועוואסקא 2. אויך דער לאדזער ראבינאט, דער פליישער-פעראיין פון פעטריקאווער 24, פרנס פלוואצקי און א געוועזענער ה' קליין האבען זיך ארייגעמישט אין דעם ענין אזוי, אז די שותפים - ווירטסלייט פון זאזשעווסקא 2 האבען איינגעוויליגט צו נעמען 100 זלאטים און צוריק ארייגלאזען אין איהר דירה די ארימע, קראנקע אלמנה, וועלכע איז 3 מעת-לעת געלעגען אויפ'ן פראסט. אונטער'ן פרייען הימעל.

די עפענטליכע מיינונג.

פרייע טריבונע פאר ארטיקלען, בריף אין רעדאקציע און בעמערקונגען, וואס האבען א געזעלשאפטליכען אינטערעס, פאר וועלכע די רעדאקציע נעהמט נישט איבער די פעראנטווארטליכקייט.

אויפרוף צו דער לאדזער יודישער קהלה, ווי אויך צו דער באלוטער און ראדאגאשטשער בעפעלקערונג.

ווי בעוואוסט עקזיסטירט און באלוט זייט פיל יאהרען א הילפס-פעראיין „משמרת החולים" (אלעקסאנדראווסקא 6), וועלכער שטיצט לויט זיינע מעגליכקייטען די ארמע א-עמע יודישע בעפעלקערונג. פון 9 ביז 11 פריה ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף, עס ווערען געשיקט דאקטוירים, פעלדשערים צו קראנקע לויט אנמעלדונגען, און עס ווערען ארויסגעגעבען אומזיסטע רעצעפטען פלעגע, אווענד פון 7 ביז 11 ווערען ארויסגעשיקט משמרים צו קראנקע. עס ווערט ארויסגעגעבען פערשידענע נוצליכע כירורגישע געגענשטאנדען צו קראנקע אומזיסט.

מיר האבען פראיעקטירט צו עפענען ביים פעראיין אנ'אמבולאטאריום, אבער ס'פאדערט זיך דערויף גרויסע אויסגאבען און די הכנסה איז גאנץ קליין. אונזערע אינקאסענטען לויפען זיך אן דעם גאנצען טאג און צווישען 100 ביקסלעך געפינען זיך 3. און וועלכע ס'ליגען עטליכע גראשען. פון די עטליכע געזאמעלטע אבגעשפארטע גראשענס דארפען מיר אויסהאלטען דעם פעראיין.

צום פארשטעהענדען פורים האבען מיר בעשלאסען ארויסצושיקען פורים-קארטען, אום צו זאמלען שפענדען לטובת דעם פעראיין „משמרת החולים".

מיר ווענדען זיך אויך מיט א היימיש רוף צו דער יודישער קהלה אין לאדז: אונטערשטיצט אייך מיט דער וויכטיגער אינסטיטוציע „משמרת החולים", בעשטימט פאר דעם פעראיין „משמרת החולים" א מאנאטליכע סובסידיע!

צו דער באלוטער און ראדאגאשטשער יודישער בעפעלקערונג אפעלירען מיר: שפענדעט לטובת דעם פעראיין, זייט מקיים די מצוה פון „מתנות לאביונים", זעהט אז אין די ביקסלעך, וועלכע געפינען זיך ביי אייך, זאל ליגען געלד, וויפיל איהר קענט. שטיצט דעם פעראיין, ער זאל קאנען ערפילען דעם ציל, וואס ער האט זיך געשטעלט.

לאמיר האפען, אז דער רוף וועט געפינען א ווארימען אבקלאנג אין אייערע יודישע הערצער.

מיט דרך ארץ

פרעזעס (—) פישל רובינשטיין.

א רבי'שע חתונה אין לאדז.

אויף וועלכער עס זענען געקומען רבנים און רביים פון גאנץ קרוין-פוילען.

(ג) דינסטאג ביינאכט איז אין אונזער שטאט פארגעקומען א רבי'שע חתונה, וואס לאדז געדענקט אזוינס נים שוין זייט יאהרען.

דער היגער גערער חסיד מאיר יאסקאוויטש האט חתונה געמאכט זיין טאכטער מיט'ן בעקאנטען בענדינער רב'ס זוהן. ציליב דעם וואס די מחותנים שטאמען פון גרויסען רבי'שען יחוס (דער בענדינער רב, למשל, איז א שוואגער פון גערער רבי'ן), איז אויף דער חתונה זיך צונויפגעפאהרען דאס סאמע בוימאייל פון חסידישען וועלט אין פוילען. מען האט צווישען די חתונה-געסט געזעהן דעם גערער רבי'נ'ס ברודער ר' משה בצלאל אלטער, דער פוליצער רבי פון משעגסטאבאו, דעם גערער רבי'נ'ס אלטע זוהן און איידימס, ווי אויך דעם גערער רבי'נ'ס שוואגער יעקב מאיר בידערמאן פון ווארשא.

חתן-כלה, וואס זענען אלט סך-הכל צו 17 יאהר, ווי אויך די מחותנים האבען אין משך פון דער חופה-נאכט בעקומען בערך 1200 בעגריסונגס-דעפעשען פון גאנץ פוילען, ווי אויך פיל גראטולאציעס פון אויסלאנד.

אבהויפ קומענדיגע וואך ווערט ערווארט צו די שבע-ברכות אויך דער גערער רבי.

סוחרים פערלאנגען, אז דער אוסטאוו וועגען אומזאץ-שטייער זאל געענדערט ווערען.

(ע) אויף דער לעצטער זיצונג פון ראט פון די ווירטשאפטליכע פעראיינען איז ענטשטאנען א דיסקוסיע וועגען דער נויטווענדיגקייט צו נאוועליזירען דעם אוסטאוו וועגען אומזאץ-שטייער.

א גאנצע רייה פארזאגען האבען אנגעוויזען, אז דער איצטיגער אוסטאוו וועגען אומזאץ-שטייער איז פאר די סוחרים און אינדוסטריעלער א שווערער עול, און אין אפילו אין פינאנץ-מיניסטעריום איז דערוועקט געווארען די פראגע וועגען ענדערן דעם אוסטאוו.

עס איז בעשלאסען געווארען איבערצוגעבען דער מאכט א מעמאריאל וועגען ענדערן דעם אוסטאוו.

9-יעהריג יודיש יונגעל ניצול-געווארען פון טויט.

(ג) אויף עק אלט-שטאט און זגערזשער גאס איז געכטען 2 נאכמיטאג איבערגעפאהרען געווארען דורך א טאקסי-אויטא דער 9-יעהריגער יודישער שולער פאצאנאווסקי פון דרעווגאווסקא 9. דאס יונגעל איז דורך א נס ניצול געווארען פון א זיכערן טויט. עס איז אזוי געווען:

ווען פאצאנאווסקי האט געוואלט אריבערגעהן פון אלט-שטאט אין דער דרעווגאווסקא גאס אריין, איז פלוצלונג אנגעפאהרען אנ'אויטא, וועלכע האט דאס יונגעל אומגעווארפען און איז בליץ שנעל איבערגעפאהרען איבער זיין קערפער. די דורכגעהער האבען אויפגעהויבען אנ'אלארם און תיכף אבגעשטעלט דעם אויטא. ווען מען איז צוגעלאפען צום יונגעל, האט ער זיך אליין אויפגעהויבען און ווי קיינמאל גארנישט, געהן זיין וועג, וויינענדיג פון שטארקען שטוים, וואס ער האט בעקומען פון אויטא. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער איז גליקליך אנידערגעפאלען, אז דער אויטא האט אריבערגעפאהרענדיג איהם נישט אנגערירט, צוקוועטשענדיג נאר דאס שול-רענצעל, וואס דאס יונגעל האט געטראגען אויף דער פלייצע.

דאס גרויסע געווינס אין לאדז!

Zł. 50.000

איז געפאלען אויפ'ן נומר. 72.883

אין גליקליכען לאטעריע-קאנטאר פון

י. ה. ליטמאן,

פיעטריקאווער 32.

בעמערקונג: ס'איז נאך דא א קליינע צאהל לאסען צו דער 5-טע קלאס. אויך זענען צו בעקומען לאסען צו דער 1-ע קלאס פון דער 15-טער לאטעריע. וכל הקודם זוכה!

236

קראנקע וועלען געהיילט ווערען אויף אעראפלאנען.

(א) דער וואיעוואדזטווא-אמט האט בעקומען א צירקולאר פון אינערן-מיניסטעריום וועגען היילען קראנקע אויף אעראפלאנען. דאס דאזיגע סענסאציאנעלע ארט היילען די קראנקע שטעלט זיך אזוי פאר: דאס מיניסטעריום פאר מיליטערישע ענינים האט געשאנקען די ציוויל-בעפעלקערונג 3 אעראפלאנען. די אעראפלאנען צוזאמען מיט בעדינונג וועלען זיך געפינען אין ווארשא, לעמבערג און לאדז. דאס היילען קראנקע אויף אעראפלאנען איז נויטיג אין געוויסע פאלען, ווען די לופט איז לויט איינזעהען פון דאקטאר, צו שוואך פאר קראנקען.

דער שאָקאָלאַד
„אָפּטימאַ"
איז דער בעסטער.

אייז-וואַגאָנעס ביי יעדען צוג.

(§) פון 1. אַפּריל וועלען אויף די באַהנען צוגעשטעלט ווערען אייז-וואַגאָנען, וועלכע וועלען געהערען צו דער מלוכה און נישט צו פּריוואַטע אונטערנעמער. די וואַגאָנען וועלען בענוצט ווערען צום איבערפיהרען משאות, וועלכע ווערען לייכט קאַליע.

אַ גנבה.

אין מאַנופאַקטור - געשעפט פון ה. פּאַגעל, נאַווא 5, האַבען זיך אַריינגע־קריגען גנבים און צוגע'גנב'עט סחורות פאַר 4.600 זל.

מלוכה-פּרעזידענט איז זגעירזש

אויף דער פייערליכער ערעפנונג פון זגערזשער שפּיטאַל.

(אי) דעם 27. פעברואַר וועט אין זגערזש פאָרקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער הייל-אַנשטאַלט פון דער קראַנקען-קאַסע.

אויף דער דאָזיגער פייערונג האָט די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען-קאַסע בעשלאָסען צו פערבעטען דעם מלוכה-פּרעזידענט איגנאַצי מאָשטשיצקי, וועל־כער וועט אין זעלבען טאָג זיך געפינען אין זגערזש אויף דער פייערליכער פאָהן אײַנווײַהונג פון 31. פּולק.

געכאַפּט אַרבייטער גנב'ענען גאַרן אין בידערמאַנ'ס פאַבריק.

(!) פערגאַנגענעם פרייטאָג איז אין בידערמאַנ'ס פאַבריק (קיליגסקי 4) ענט־דעקט געוואָרען אַ גרויסע סיסטעמאַטי־שע גנבה פון גאַרן. די פירמע האָט גע־האַט דערהאַלטען אַן אַנאָנימע מיטיילונג אַז פון איהר לאַגער ווערט סיסטעמאַ־טיש גע'גנב'עט גאַרן. מיט דער אויס־פאָרשונג האָט זיך פערנומען דער הויפּט פערוואַלטער. ער האָט זיך דערמיטעלט אַז עס ווערען אָפט אויף בעשטימטע פּינקטען אין דער פאַבריק און אַבגעוואַרט די גנבים. ביינאַכט האָט ער בעמערקט, אַז אַ פּאָר אַרבייטער פון דער פאַבריק האָבען אַרויסגעטראָגען גאַנצע קאַסטענס גאַרן, און עס אַוועקגע־פיהרט מיט אַ וואָגען.

עס זענען פעסט-געהאַלטען געוואָרען אַ פּאָר אַרבייטער פון דער פאַבריק ווי אויך דער פּאָרטיער. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז די גנבים האָבען אַרויסגע'גנב'עט גאַרן פאַר 15 טוי־זענד זלאָטים.

—אַלע יודען—
פערלעדיגען זייערע רעכטס - קאָנסולענטען - אַרבייטען אינ'ם לאַנגיעהריגען קאָמפּעטענטען - ביוראָ
זינגער, זאַכאָדניאַ 36
פּראַנט, פּאַרטער.

פאַר טראַגישע פּעסקע אָדער שלייער טויט-שטראַף.

קעמאַל פּאַשאַ וועגען זיינע שטרענגע פעראָרדנונגען.

עדיבע האַנום, די ענגליש-טערקי־שע זשורנאַליסטין האָט געהאַט אַ אינ־טערוויאו מיט'ן דיקטאַטאָר פון טערקיי קעמאַל פּאַשאַ, אין וועלכען זי האָט זיך אינפאָרמירט איבער די סבות, וואָס האָ־בען קעמאַל פּאַשאַן בעוואויגען אַבצושאַ־פען דעם אַלטען מוסולמענישען פּרוף, (אַזאַ מין קאָפּ בעדעקונג) אין דעם נישט וועניגער פערהייליגטען פרויען-שלייער.

קעמאַל פּאַשאַ האָט דער זשורנאַליס־טין געגעבען פאָלגענדע ערקלערונג: לויט'ן רעגירונגס-דעקרעט דאַרף יעדע פרוי וואָס וועט זיך בעווייזען אין אַ עפענטליך אָרט מיט אַ שלייער אויפ'ן פּנים, שטרענג בעשטראָפט ווערען. מיר האָבען בנוגע די פרויען, לכתחלה גע־האַט מעהר געדולד, עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען אַז זי האָט זיך אונזערע רעפאָרמען פיל העפטיגער געגענגעשטעלט ווי די מענער, בעזונדער די דאָרפישע פרויען.

אין די צפון-פּראָווינצען, וואו עס איז געפיהרט געוואָרען אַ אייגענע אַגיטאַציע געגען אונזערע פעראָרדנונג'ן האָבען מיר 5 מעדלעך געלאָזט אויפהענגען כדי צו איבערצייגען די פאַנאַטיקער, אַז מיר זענען ענטשלאָסען זיך אָבצורייסען פון אונזער פערגאַנגענהייט און אָנצונעמען די ציוויליזאַציע פון מערב.

היינט זענען שוין אין גאַנץ טערקיי נישט מעהר ווי קיין 100 מענשען, וואָס טראָגען די פּעסקע די שטרענגע האַנד־לונג פון דער מאַכט איז נויטיג געווען, ווייל פיל האָבען אין תחלת ערקלעהרט אַז די פּעסקע איז הייליג און זענען אָנ־געפאַלען אויף אַלע וואָס האָבען גע־טראָגען אַ אייראָפּעאישען היט.

די פרויען, וואָס האָבען בעטראַכטען דעם שלייער האָבען געהאַלטען אַז נאָר זיי זענען דער ביישפּיל פון טוגענד און זיטליכקייט און דאַגעגען זענען יענע פרויען, וואָס טראָגען קיין שלייער נישט — אונמאָראַליש און אונפערשעהמט.

ד״ר שלייער איז אויך געווען אונגע־זונד. ווייל צוליב דעם מויזענד-יעהריגען מנהג דער פרוי צופערדעקען איהר פּנים האָט זי בעקומען אַ בלייך אין פערוועלקט אויסזעהן. ווייטער האָבען מיר פעסטגע־שטעלט, אַז אין יענע פּראָווינצען וואו מען האָט קיינמאָל נישט געזעהן קיין פרוי אין דער עפענטליכקייט אָהן אַ שליי־ער, איז דאָס מאָראַלישע לעבען פון דער בעפעלקערונג נישט געשטאַנען אויף אַזאַ הויכער מדרגה וואו אין קאָנסטאַנ־טינאָפּעל, למשל, די מענער האָבען תמיד בעזעהען וואו פיל קריסטינס וואָס זענען געגאַנגען אָהן שלייערס.

די דריטע סבה איז געווען, דאָס פיל פערברעכער האָבען זיך מיט דער הילף פון דעם „פעריזשע" (אַזאַ מין פרויען מלבוש אין טערקיי) אין דעם שלייער פערשטעלט און אויסבעהאַלטען פון דער פּאָליציי! אין די 4 יאָהר זייט די רעפּובּ־ליק עקזיסטירט, זענען געכאַפּט געוואָרען 4,600 פערברעכער וואָס האָבען זיך אַזוי נאָך כסדר בעהאַלטען.

דאָס ערשטע מאָל עובר זיין אויפ'ן שלייער-פערבאָט ווערט בעשטראָפט מיט געלט, צום צווייטען מאָל מיט תפיסה און דאָס דריטע מאָל ווערט שוין בעטראַכט אַלס מלוכה פערברעכען, פאַר העלפען עס קומט טויט-שטראָף.

דאָס יאָהר-בוך פון ענגלישען יודענטום.

לאָנדאָן. (י.ט.א.) עס איז ערשי־נען דער 31-טער יאָהרגאַנג פון „יודישען יאָהר-בוך" אַרויסגעגעבען דורך „דזשואיש קראָניקל". דער באַנד איז רעדאַגירט דורך ה' פ. לעווי.

לעזט, אַבאָנירט
— דאָס —
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

„די געהיימניש פון יענער נאַכט..."
איז דער נאָמען פון וואונדערבאַר-אינטערעסאַנטען ראָמאַן פון לאָדזער לעבען, וואָס דרוקט זיך אין „לאָדזער טאַגעבלאַט".
דאָס איז אַ ראָמאַן פול מיט לעבען, פול מיט שפּאַנענדער אַקציע, פּראַכטפולע שילדערונגען און אויס־טערלישע איבערלעבענישען, פול מיט שוינענדע און אָטעם-פערכאַפּענדע פּאַסירונגען.
דער ראָמאַן „די געהיימניש פון יענער נאַכט..." איז געשריבען אין אַ מייסטערהאַפטער, אָנציהענדער פאָרם און לייענט זיך מיט גרויס פערגעניגען און אינטערעס.
פערפעהלט נישט צו לייענען טעגליך דעם ראָמאַן (זעה 4-טע זייט)
איהר ווערט דאָס זיכער נישט בעדויערן.

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאָן 34-90.
ספּעציאַליסטין: אקושער און פרויען-קראַנק
נעמט אָן פון 3—6 נאָכמיטאָג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאָן 34-90.
ספּעציאַליסטע: אקושער און פרויען-קראַנק
נעמט אָן פון 3—6 נאָכמיטאָג.

פאַר 12 זל.
לערן איך אויס
טאַנצען
פאַר אָנפאַנגער הייבט זיך אָן דער קורס דעם 3-טען פון יעדען חודש. איינשרייבונגען אין דער טאַנץ-שולע פּאַלודניאָוואַ 10.
מיט אַכטונג ד. פרידוואַלד.

וויכטיג פאַר דאַמען!!!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטסטע היטע איבער־אַרבייטע איך אויף נייע. געדענקט די אַדרעס:
23 זאַוואַדזקי 23
נאָר פאַר 2.50 זל.
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פּאַרטער.
ווערען געמאַכט זיידענע, פילץ מיט זיידע אויך פילץ-היטען אין אַלע פאַרבען אין מיינער
נאָר פאַר 7. בעם. זל. אויספיהרונג
„TOLA"

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען א.ז.וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שטנקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

ענטשולדיגונג.
כ'ענטשולדיג זיך פאַר ה' משה סראַקאַ, פרעזעס פון גריישער - הענדלער - פעראיין פאַר מיין נישט טאַ-טישען טאָט. איך פערזיכער, אַז אַזעלכעס וועט מעהר נישט פאָרקומען.
י. שעראַדזקי, לאַגעווניצקאַ 9.

כי יסיתך אחיך, בן-אמך או בנך, או בתך או אשת חיקך או רעך נלכה
אין אַנ'אַנדער ביוראָ אַריין זאָלסט דו זאָגען ניין נאָר פּיעטריקאָווער 17 (זאַכאָדניאַ 53) וועט לויט'ן אויסטאָן געוויסענהאַפט ערלעדיגט אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס זאַבען פּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַר־וואַלאַציעס, רעקורסען — ווענען סאַנ־צעסיעס, פּעסער אין קאָמיסאַר.-זשאַנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שות־פות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַ־וויזנעס, קאָרגע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אַכטונג י. טאַנעלאַ רעכטסקאָנסולענט
פּיעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52.

Dr. med. H. LEICHTER
קאָנסטאַנטינער 9, רוג זאַכאָדניאַ
טעל. 49-66.
צאָהן-כירורג
בעהאַנ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי שטעקנ־קעס, גומענס, דושענבלעס, צאָהן-פּינפולעס א.ז.וו.
נעמט אָן פון 1-3 און פון 7-9 אָוו. זונטאָג 10-12.

ערקלערונג פאַר דער עפענטליכקייט!
איך דער יונגסטער, פרייליידיגער זוהן משה פון לייב מלך און רבקה נייהויז ז"ל נאָוואָמייסקאַ 32 30 בין געבליבען ביים אייזען־געשעפט פון מיינע עלטערן, האָט געפינט זיך אין זעלבען הויז. דאָס גע־וועלב איז געווען מיין איינציגער פרנסה-קוואַל און אויסזיכט אויף אַ ווייי־טערדיגער עקזיסטענץ. דערויף זענען געקימען מיינע שוואָגערס: 1) מענדעל לעסמאַן, דזשעלנאַ 1. 2) מאיר צורקעוויטש, זגערסקאַ 48. 3) עקיבא מענדראָווסקי זגערסקאַ 18 און דאָס געוועלב פערזיגעלט מיט'ן כוח פון אַ טעקוועסטער, נישט ווילענדיג אדורכקומען מיט מיר אויף אַ פרידליכען אופן. געפינענדיג זיך איצט צוליב דעם אין אַ געדריקטער לאַגע בין איך געצווינגען צו פערעפענטליכען די דאָזיגע ערקלערונג. זאָל די עפענט־ליכקייט משפּט'ן!
משה נייהויז, נאָוואָמיעסקאַ 32.

לעטשניצע
17 זגערסקאַ 17, טעל. 16-33.
אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עמפּאַנגען דורך ספּעציאַליסטען־דאָקטוירים פון 9 פריה, ביז 6 אָוונט.—מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע, פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאָנ'ן-בעשטראַלונגען, אימפּונגען נעגען שקאַרלאַטינע.

זעזאָניעם
אויפ'ן פּאַראַטעק אבראַטאָווי פאַר'ן יאָהר 1926
שרייבט דאָס רעכטס-קאָנסולענטען-ביוראָ
זינגער, זאַכאָדניאַ 36
— דער טערמין איז ביז'ן 15 ד. ח. —

לאָמבאַרד. א ליציטאַציע.
די וואַרשאַווער לייה-אַקציען-געזעלשאַפט
אויף בעוועגליכע משכנות, אַבטיילונג אין לאָדז, זאַכאָדניאַ 31 מאַכט בעקאַנט, אַז ד. 23. און 24. פעברואַר 1927 וועלען ווערען פערקויפט דורך אַ עפענטליכע ליציטאַציע די אין זיין צייט נישט פּראָלאָנגירטע משכנות. די פּראָצענטער דאַרפען איינגעצאָהלט ווערען פאַר'ן 18. פעברואַר 1927, ווייל נאָכ'ן דאָזיגען טערמין וועלען די משכנות-איינלייגער מוזען צוצאָהלען די קאָסטען פון דער מלוכה'שער פּראָביר-אַנשטאַלט פאַר דער דורכגעפיהרטער פּרובען - פעסטשטעלונג. די ליסטע פון די № № פון די משכנות, וואָס אונטערליגען דעם פערקויף, וועט ווערען פערעפענטליכט אין „קוריער לודזקי" און עס וועט אויסגעהאַנגען ווערען אין דער ביוראָ זאַכאָדניאַ 31.
510

וויענער דייטשע אָפּערעטע אין סקאַלאַ דירעקציע צעמען.
היינט, דאָנערשטאָג, 8.15 אָוונט
פּרעמיערע! פּרעמיערע!
צום בענעפיס פון ה' זשעני שעק
ווערט געגעבען די אָפּערעטע אין 3 אַקטען
— די —
אַרטיסטין ליבע
מוזיק פון אייזלער.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון „סקאַלאַ".

אַדערט איבעראַל
נאָר פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהן מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
Palma-Patent
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינ־דער-בענקלעך, שעזלאָנגען און געבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פּרייזען! • רעעלסטע בעהאַנדלונג!
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 31-85.

בעקאַנטמאַכונג!
די בעקאַנטע וואַרשאַווער פירמע א. נ.
J. KRZYPOW
האָט געעפענט אין לאָדז אויפ'ן בענעדיקטאַ 16
א מעבעל-לאַגער
פערקויפט און קויפט אַלע אַרט מעבעל, דיוואַנען, ניי-מאַשינען און גאַרדעראָבען, פעלצען. כ'קויף פּיאַנאָס, אַנטיקען. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען! בעט זיך צו איבערצייגען!

אַבאָנעמענטס-פּרייז: פאַר אַ חודש אין פּוילען 5 זל., אין פראַנקרייך און בעל־גיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער—1,25 דאָלאַר.
אַנאָנסען-פּרייז: פאַר אַ מילימעטער-שורה פאַר'ן טעקסט 16 גראָשען, פרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 49 גר., פרייטאָג 60 גר., נאָכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאָג 18 גר. פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. צוזעצער דער שטאָט—ביז 50% טייערער. פון די [illegible] נישט אָרויסגעגעבען קען ראַבאַט

Redaktor wydawca: E. Hamburski   Tłocznia H. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.